

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט אבי גורמן

המבקש: **שבתאי שבת**

באמצעות ב"כ עו"ד עדי ליבוביץ

נגד

המשיבה: **מדינת ישראל - רשות המסים בישראל**

באמצעות ב"כ עו"ד יפעת גול (שושן)
פרקליטות מחוז תל-אביב (אזרחי)

פסק דין

לפניי בקשה משותפת שהגישו הצדדים לאשר וליתן תוקף של פסק דין להסדר הפשרה אליו הגיעו (להלן: "הבקשה לאישור הסדר הפשרה"), בעקבות תובענה ייצוגית (להלן: "התובענה") שהגיש מר שבתאי שבתאי (שביט) (להלן: "המבקש" או "התובע הייצוגי") נגד רשות המסים בישראל (להלן: "המשיבה"), בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות" או "החוק"), ואשר לצידה הגיש המבקש בקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית. כמו כן מבקשים הצדדים כי במסגרת פסק הדין תוכרע שאלת הגמול ושכר הטרחה שיש לחייב את המשיבה בתשלומם למבקש ולב"כ. בשאלת הגמול ושכר הטרחה לא הגיעו הצדדים להסכמות.

הסדר הפשרה אליו הגיעו הצדדים קיבל את אישורו של היועץ המשפטי לממשלה, הוא פורסם לציבור במתכונת שנקבעה, ומשלא הוגשו התנגדויות לו, הגישו הצדדים את סיכומיהם.

בתמצית, עניינה של התובענה בפטור ממס שנקבע בסעיף 9א לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: "הפקודה"), עבור "קצבה מזכה" שמקבל מי שהגיע ל- "גיל פרישה" (כמשמעות ביטויים אלה באותו סעיף). המבקש טוען כי המשיבה הורתה שלא כדין למשלמי הקצבאות שלא להעניק את הפטור ממס בו עוסקת התובענה, למי שלא יציג אישור מראש מאת פקיד השומה, וזאת על אף שלא הייתה כל הצדקה של ממש לדרישה זו וחרף קביעת המחוקק כי אין לנכות מס במקור מקצבה פטורה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

בשים לב לחובת משלמי הקצבאות לציית להוראות המשיבה, טוען המבקש כי הוראות אלה היו בבחינת גביית מס שלא כדין.

בעוד שלגבי חלק מחברי הקבוצה אין מחלוקת כי המשיבה הורתה שלא להעניק את הפטור בו עוסקת התובענה ללא אישור מראש מאת פקיד השומה, לגבי חלק אחר מחברי הקבוצה כפי שיפורט בהמשך, נקטה המשיבה בהוראות מרוככות יותר, אשר משמעותן שנויה במחלוקת בין הצדדים.

כיום, בעקבות התובענה, שינתה המשיבה את הנחיותיה. המשיבה פרסמה הנחיה חדשה לכלל משלמי הקצבאות, לתת את הפטור בו עוסקת התובענה - ללא כל צורך באישור מראש מאת פקיד השומה (אלא רק בכפוף לחתימה על מסמך הצהרה קצר בפני משלם הקצבה). בכך למעשה אימצה המשיבה את שטען המבקש כי היה עליה מראש להורות.

בהתאם לממצאים שהציגו הצדדים, ישנם מקבלי קצבאות רבים (כ- 10,000), אשר ככל הנראה כתוצאה מהדרישות שהציבה המשיבה בפני משלמי הקצבאות, נוכה מהם מס במקור מרכיב הקצבה הפטור ממס. סכומי המס שגבתה המשיבה והמצויים בידה, ואשר אין חולק כי הם הכנסה פטורה ממס השייכת למקבלי הקצבאות, מגיעים לדברי הצדדים לעשרות מיליוני נ"ח מידי שנה.

עוד יצוין, כי בד בבד עם בקשתה לאשר את הסדר הפשרה וליתן לו תוקף של פסק דין, טוענת המשיבה כי התובענה אינה עומדת בדרישות חוק תובענות ייצוגיות, טענה המוכחשת על ידי המבקש.

עוד אזכיר כבר כעת, כי לצד התובענה דנן, הגיש ב"כ המבקש עוד שתי תובענות ייצוגיות הקשורות לפרשייה הנדונה כאן. הצדדים טענו אודות תובענות אלה בהקשר של שכר הטרחה לב"כ המבקש, ועניינן יידון בקצרה בפסק דין זה בסוף הפרק אשר יוקדש לפסיקת שכר הטרחה.

רקע, עיקרי העובדות ופועלה הברור של התובענה

1. ביום 14.5.2012 פורסם החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 190 והוראת שעה) התשע"ב-2012 (להלן: "תיקון 190"). תחולתו של תיקון 190, מיום 1.1.2012 ואילך.

תיקון 190 עוסק בעיקרו בהרחבת הטבות המס הניתנות מכוח סעיף 9א לפקודה, בעת משיכת כספים באפיק חיסכון לקצבה על-ידי נישומים שהגיעו לגיל פרישה. תיקון חקיקה זה הוא חלק ממגמה שביקש המחוקק לקדם, שמטרתה:

"קידום החיסכון ארוך הטווח לקצבה, על פני אפיקי חיסכון אחרים."

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

[מתוך דברי ההסבר לתיקון 190, הצעות חוק הממשלה – 661, מים ד' באדר התשע"ב (27 בפברואר 2012), עמ' 382].

בהמשך הדברים אתייחס בקצרה לתכלית חקיקתית זו, ולמקומה החשוב במסגרת ההתמודדות עם האתגרים ששינויים בתוחלת החיים ובמשך שנות העבודה מציבים כיום לפתחנו.

2. תיקון 190 קבע שורה של שינויים בסעיף 9א לפקודה, סעיף שכותרתו – "פטור לקיצבה המשתלמת מאת מעביד או קופת גמל ולקיצבה המשתלמת על פי ביטוח מפני אבדן כושר עבודה". בסעיף 9א לפקודה מוגדרים מונחים שונים בהם עושה הסעיף שימוש. אציג בקצרה כמה מההגדרות, תוך שאמנע במכוון מלהרחיב במה שאינו נדרש לעניינינו:

"קיצבה" – קיצבה המשתלמת מאת מעביד, או המשתלמת מאת קופת גמל וכן קצבה המשתלמת על פי ביטוח מפני אבדן כושר עבודה, כהגדרתו בפסקה (א3) להגדרה "הכנסה מיגיעה אישית" שבסעיף 1, והכל למעט קצבת שאירים כהגדרתה בסעיף 9(16); "קצבה מזכה" – סך כל הקצבאות שמקבל אדם, למעט קצבה מוכרת; "תקרת הקצבה המזכה" – 8,190 שקלים חדשים;

גובה התקרה המזכה עובר התאמה למדד, והסכום נכון לראשית שנת 2022 עמד על 8,660 ₪. מבין הוראותיו השונות של סעיף 9א לפקודה, לעניינה של תובענה זו רלוונטית בעיקר ההוראה שקבעה מתן פטור נוסף מהמס החל על קצבה מזכה.

3. עד לכניסתו לתוקף של תיקון 190 (1.1.2012) קבע סעיף 9א לפקודה כי על הקצבה המזכה יחול פטור ממש, בשיעור של 35% מסכום הקצבה המזכה. במסגרת תיקון 190 הורחב הפטור באופן ניכר.

4. סעיף 9א(ב) לפקודה, בנוסחו כיום – לאחר תיקון 190, קובע:

"קצבה מזכה שמקבל יחיד שהגיע לגיל פרישה, תהיה פטורה ממש עד לסכום שלא יעלה על 67% מתקרת הקצבה המזכה".

אלא שסעיף 9א(ז) לפקודה קובע כי הפטור הרחב בהיקף שנקבע בסעיף 9א(ב) – "67% מתקרת הקצבה המזכה" – יחול רק החל משנת 2025 ואילך, וכי עד מועד זה יהיה גובה הפטור נמוך יותר והוא יעלה בהדרגה. וכך קובע סעיף 9א(ז):

"לגבי שנות המס 2012 עד 2024 יקראו סעיף זה כך:

(1) לגבי שנות המס 2012 עד 2015 – בכל מקום, במקום "67%" יקראו "43.5%";

(2) לגבי שנות המס 2016 עד 2019 – בכל מקום, במקום "67%" יקראו "49%";

(3) לגבי שנות המס 2020 עד 2024 – בכל מקום, במקום "67%" יקראו "52%".

5. ובלשון פשוטה יותר:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

כאמור לעיל, עד לתיקון 190, הפטור חל רק על 35% מהקצבה המזכה. במסגרת תיקון 190, הוגדל בהדרגה הפטור באופן מאוד משמעותי. הגדלה זו נעשתה כתוספת על גבי הפטור שניתן עוד קודם לכן (תוספת פטור זו שנקבעה בתיקון 190, תכונה להלן: "הפטור הנוסף"). עם השנים הפטור הנוסף הולך וגדל. להלן פירוט הגידול בהיקף הפטור לקצבה מזכה, כפי שנקבע בתיקון 190:

שנות המס	שיעור הפטור הנוסף	שיעור הפטור הכולל (35% + הפטור הנוסף)
2015-2012	8.5%	43.5%
2019-2016	14%	49%
2024-2020	17%	52%
2025 ואילך	32%	67%

6. קל להיווכח כי תיקון 190 מהווה מהלך חקיקתי שחשיבותו הציבורית רבה, שכן הוא הגדיל באופן משמעותי את חלק הקצבה הפטור ממס. אין צורך להרחיב במילים אודות החשיבות של סך הקצבה שמקבל בפועל גמלאי, וסך זה כמובן משתנה לאור היקף הפטור ממס.
7. לשם הדוגמה וכפי שהראה המבקש ביחס לשנת 2016, בה שיעור הפטור הנוסף עמד על 14%, גמלאי שהיה זכאי לקצבה בסכום המגיע לתקרת הקצבה המזכה אשר עמדה באותה שנה על סך 8,360 ₪ לחודש, היה זכאי מידי חודש לקבל רכיב פטור נוסף בסך של 1,170 ₪ מידי חודש. בראייה שנתית, בשנת 2016 היה שווה הפטור הנוסף עד לסך של 14,044 ₪ (וזאת כמובן עבור גמלאי שקיבל קצבה בסך שאינו נמוך מגובה הקצבה המזכה).
8. התובענה שהגיש המבקש מתמקדת אפוא בפטור הנוסף, ובאופן שהורתה המשיבה למשלמי הקצבאות לנהוג בעניינו. טענת המבקש היא כי הוראותיה של המשיבה הובילו לכך שההטבה שקבע המחוקק, לא הגיעה בפועל לידי גמלאים רבים.
9. כתוצאה מהגשת התובענה, אין כיום מחלוקת בין הצדדים כי הפטור הנוסף צריך להינתן לכל מי שמקבל קצבה יחידה ולא ביקש להוון את קצבתו, ללא צורך בבדיקה ובחינה נוספים על-ידי גורם כלשהו אצל המשיבה. כיום, מוסכם על המשיבה כי די בכך שמקבל הקצבה ימלא טופס קצר המצוי אצל משלם הקצבה ובמסגרתו יצהיר כי אין הוא מבקש להוון את קצבתו וכי אינו מקבל קצבה מגורם נוסף, כדי שמשלם הקצבה יעביר את הקצבה תוך מתן הפטור ממס כבר בשלב ניכוי המס במקור וללא צורך באישור מאת פקיד השומה.
10. אלא שבעבר – קודם להגשת התובענה, הורתה המשיבה אחרת – והוראות אלה הן הניצבות במוקד התובענה. בהצגת ההוראות (המחייבות) שפרסמה המשיבה, אנהג באופן הבא: ראשית אציג את

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

חלק ההוראות שהוא בעיני המרכזי – מתוך חוזר שפרסמה המשיבה בשנת 2013, ולאחר מכן בהמשך הדברים אתייחס להוראות מרוככות יותר שפרסמה המשיבה והרלוונטיות לחלק מחברי הקבוצה. 11. בחוזר מקצועי שפרסמה המשיבה – "חוזר מס הכנסה מס' 2/2013: תיקון 190 לפקודה – הוראות סעיף 9א למתן פטור על קצבה מזכה" (להלן: "החוזר"), הורתה המשיבה בסעיף 7.1 לחוזר, תחת הכותרת "הנחיות לפעולה" – כדלקמן:

"חובת חישוב הפטור בפקיד השומה – עד למתן הוראה חדשה, כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות ומבקש ליהנות מפטור על קצבתו המזכה, יפנה לפקיד השומה כדי שזה יקבע לו, בהתחשב במענקי הפרישה הפטורים ששולמו לו, את יתרת ההון הפטורה העומדת לרשותו של היחיד, לאחר הפעלת נוסחת הקיזוז, אם נדרש, כמוסבר בסעיף 4 לעיל" (הדגשת המילים הראשונות - במקור).

הוראה זו בחוזר קובעת באופן ברור כי לא ניתן לקבל פטור על קצבה מזכה, אלא רק לאחר פנייה לפקיד השומה. ובלשונה של אותה הנחיה – "חובת חישוב הפטור בפקיד השומה – עד למתן הוראה חדשה, כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות ומבקש ליהנות מפטור על קצבתו המזכה, יפנה לפקיד השומה..." (ההדגשות, כאן ולהלן בהמשך פסק הדין, אינן במקור).

למעשה, אין כיום מחלוקת בין הצדדים כי הוראה זו לא הייתה נכונה, שכן מי שמקבל קצבה יחידה ואינו מבקש להוון את קצבתו, זכאי בכל מקרה לפטור ממס – ולא היה מקום להתנות את מתן הפטור בפנייה מוקדמת לפקיד השומה לצורך חישוב הפטור.

12. ואבהיר: מעבידים, קופות גמל וגורמים נוספים המשלמים קצבאות למי שהגיע לגיל פרישה (להלן: "משלמי הקצבאות"), מחויבים, מכוח סעיף 164 לפקודה, לערוך ניכוי מס במקור. לאור זאת, קצבאות משולמות רק לאחר שהמס הנובע מהן מועבר למשיבה. מנגנון ניכוי המס במקור הוא מנגנון גבייה יעיל, המשרת את כלל הגורמים המעורבים בהליך זה – רשות המסים ונישומים כאחד. בשים לב לחשיבותו המעשית הרבה של מנגנון זה, מצא המחוקק להדגיש ולקבוע כי אין לנכות מס במקור ולהעביר למשיבה רכיב קצבה הפטור ממס. כך, תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ושכר עבודה), התשנ"ג-1993 (להלן: "תקנות הניכוי") קובעת כהאי לישנא:

"מעביד המשלם לעובד קיצבה אשר חלק ממנה פטור ממס, לפי סעיפים 9א או 9ב לפקודה, לא ינכה מס מהחלק הפטור מהקיצבה שהוא משלם".

הוראה זו של המחוקק יוצאת מנקודת הנחה כי בהחלט ייתכן כי חלק מהקצבה שמקבל עובד פטורה ממס וחלק לא. לאור מצב דברים אפשרי ושכיח זה, הבהיר המחוקק כי אין לנכות מס במקור מהחלק הפטור ולשלוח את העובד לבקש את הפטור המגיע לו מאת המשיבה, אלא חובה להימנע מניכוי מס מהחלק הפטור ולנכות את המס במקור מהחלק החייב בלבד.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

13. ההוראה שקבעה המשיבה בסעיף 7.1 לחוזר, בה כאמור נקבעה חובה של פנייה מוקדמת של העובד לפקיד השומה כתנאי למתן פטור ממס על קצבה מזכה בשלב עריכת ניכוי המס במקור, שללה למעשה מתן פטור ממס ללא הצגת אישור מוקדם מפקיד השומה – גם ממי שללא כל ספק זכאי לפטור זה. שלילה זו, נעשתה לטענת המבקש שלא כדין, היא מהווה גביית מס שלא כדין וכנגד כך הוגשה התובענה.

14. בעקבות הגשת התובענה ודיונים שנערכו בבית המשפט, פרסמה המשיבה הנחיה חדשה, אשר נכנסה לתוקף ביום 1.1.2020, המיועדת, כאמור בראשה, אל – "ציבור המעסיקים, לשכת השירות ומנכ"ס אחרים", ושכותרתה - "סעיף 9א(ב) לפקודת מס הכנסה – הנחיות לעניין "הפטור הנוסף"" (להלן: "ההנחיות החדשות"). בסעיף ב' להנחיות החדשות נקבע, בין השאר:

"... ניתנת בזאת הנחייה למנכ"ס (להלן: "משלם הקצבה", "המשלם") באשר לנישום הזכאי לקצבה מזכה יחידה שהצהיר שאין בכוונתו להוון סכומים מקופת גמל או ממעסיק בפטור ממס, לנכות מקצבתו את המס בהתחשב בפטור הנוסף וזאת מבלי להפנותו למשרד השומה".

השוואת ההנחיות החדשות שיצאו בעקבות התובענה, להנחיה שניתנה במסגרת סעיף 7.1 לחוזר מס הכנסה מס' 2/2013 ("החוזר"), מציגה באופן ברור את פועלה של תביעה זו. בעוד שבחוזר נקבעה בשעתו חובה לפנייה מוקדמת של מקבל הקצבה לפקיד השומה כתנאי לקבלת הפטור, הרי שבהנחיות החדשות הונחו משלמי הקצבאות לתת למקבלי הקצבאות את רכיב הפטור הנוסף - ללא התניה באישור מוקדם של פקיד השומה. כפי שיובהר בהמשך, בהתאם לתקנות הניכוי, משלמי הקצבאות מחויבים לפעול לגביית המס באמצעות ניכוי המס במקור, בהתאם להנחיות המשיבה. מכאן חשיבותן הרבה של הנחיות אלה, המהוות למעשה כלי לגביית המס בידי המשיבה (באמצעות משלמי הקצבאות).

15. יובהר ויודגש כי במסגרת התובענה לא נטען כי מי שפנה בשעתו אל פקיד השומה, לא קיבל את מלוא הפטור לו הוא זכאי מכוח הוראות סעיף 9א לפקודה. מה שנטען בתובענה הוא כי קביעת החובה לפנות מראש אל פקיד השומה כתנאי למתן הפטור הנוסף בשלב ניכוי המס במקור, נעשתה שלא כדין, ובהכרח היא הובילה בפועל לגביית מס מרכיב הכנסה הפטור ממס. כפי שעולה מבקשת הצדדים לאישור הסדר הפשרה ומדברי הצדדים בדיון שהתקיים, יש להערכת הצדדים כ- 10,000 מקבלי קצבאות שנוכה מהם מס במקור מהרכיב אותו פטר המחוקק ממס. המדובר בקצבאות פטורות בהיקף של עשרות מיליוני ש"ח, אשר נותרו בידי המשיבה ולא הגיעו לידיהם של הגמלאים הזכאים להם על פי חוק.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

16. מהאמור בפרק הבא, ניתן יהיה להבין את שעמד לשיטת המשיבה בבסיס הנחיותיה. עם זאת אומר כבר כעת כי הסבר משכנע בעניין זה לא הוצג לפניי, וכי אף המשיבה הכירה בפועל בכך שהנחיותיה לא היו נכונות והיא פרסמה כאמור הנחיות חדשות ביחס לכלל מקבלי הקצבאות (- כל חברי הקבוצה שבתובענה) והמאמצות למעשה את שנטען בתובענה.

מחלוקת בין הצדדים בעניין היקף מקבלי הקצבאות לגביהם רלוונטית התובענה:

17. המשיבה טוענת כי כבר בעבר, קודם להגשת התובענה, פטרה היא בחלק מהמקרים את משלמי הקצבאות - מנכי המס במקור, מהחובה להפנות את מקבלי הקצבה אל פקיד השומה כתנאי למתן הפטור. המשיבה לשיטתה, ערכה הבחנה בין מי שהגיע לגיל פרישה לפני כניסתו לתוקף של תיקון 190 (1.1.2012), לבין מי שהגיע לגיל פרישה אחרי מועד זה.

לגבי מי שהגיע לגיל פרישה לפני מועד כניסתו לתוקף של תיקון 190 (להלן: "הפורשים הוותיקים"), הורתה המשיבה למשלמי הקצבאות כי הם "רשאים" להעניק את הפטור הנוסף אף ללא הצגת אישור מפקיד השומה (וזאת, כפי שיובהר בהמשך, בכפוף להצהרות קצרות ופשוטות של מקבל הקצבה בפני משלם הקצבה). מנגד, לגבי מי שהגיע לגיל פרישה אחרי מועד כניסתו לתוקף של תיקון 190 (להלן: "הפורשים החדשים"), אין חולק כי המשיבה אסרה על מתן הפטור ללא הצגת אישור אישי של פקיד השומה לכל פורש.

לאור זאת, אין מחלוקת כי הטענות שהועלו בתביעה רלוונטיות ביחס לפורשים החדשים, והצדדים חלוקים בשאלה האם התובענה רלוונטית אף ביחס לפורשים הוותיקים (- כפי שטוען המבקש), אם לאו (- כפי שטוענת המשיבה, ולכל הפחות - כך טוענת המשיבה - עוצמת התובענה וטענותיה ביחס לפורשים הוותיקים רכה יותר, כפי שיוסבר בהמשך).

18. הבחנה זו, בין הפורשים הוותיקים לבין הפורשים החדשים, נעשתה על ידי המשיבה באופן ברור בשני מקומות:

א. בתשובה שהשיבה המשיבה ביום 18.11.2013, מפי רו"ח פואד ג'דום - מנהל תחום בכיר (שומה - פרט), למכתב שהופנה אליה מאת מנהל חטיבת הפנסיה מטעם "עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות" (להלן ובהתאמה: "עמיתים" ו-"מכתב התשובה לעמיתים") (נספח 1 לתשובת המשיבה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית).

ב. ב-"לוח עזר לחישוב מס הכנסה ממשכורת ושכר עבודה" לשנת 2016 (נספח 15 לכתב התובענה; להלן: "לוח העזר 2016").

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

לצד זאת אציין כי הבחנה ברורה זו, בין הפורשים הוותיקים לחדשים, לא נערכה במתכונת זו על ידי המשיבה בחוזר משנת 2013 ("החוזר"). כפי שהראיתי לעיל תוך ציטוט סעיף 7.1 לחוזר, הסעיף קובע - "חובת חישוב הפטור בפקיד השומה – עד למתן הוראה חדשה, כל יחיד שהגיע לגיל הזכאות ומבקש ליהנות מפטור על קצבתו המזכה, יפנה לפקיד השומה ...". המשיבה טוענת כי השימוש במונחים שונים בהמשך סעיף זה בחוזר (כפי שציטט לעיל בסעיף 11), היה צריך ללמד כי חובה זו חלה רק על הפורשים החדשים. קשה לקבל טענה זו. אין ספק כי בניגוד להבחנה הברורה (בין פורשים ותיקים לחדשים) שנעשתה בתשובה לעמיתים ובלוח העזר 2016, הבחנה ברורה מסוג זה נעדרת מהחוזר. כפי שיתברר בהמשך בפרק בו ידובר על היקף התובענה, אין ספק כי בפועל, משלמי קצבאות רבים סברו כי נדרש מהם להפנות את מקבלי הקצבה לפקיד השומה כתנאי למתן הפטור, בין אם מדובר בפורשים ותיקים או חדשים, וכתוצאה מכך ניכו מס מקצבה פטורה ממקבלי קצבה רבים – ותיקים וחדשים כאחד.

[להשלמת התמונה אציין כי ההבחנה בין פורשים ותיקים לחדשים, מצויה כבר גם בהנחיה שהוציאה המשיבה ביום 25.10.2012 (נספח 2 לכתב התובענה); נמנעתי מלהתייחס לכך לעיל, שכן שם אין הנחיה ברורה למשלמי הקצבאות כיצד לנהוג – תוך הבחנה בין פורשים ותיקים לחדשים, מה גם שהחוזר משנת 2013 מאוחר להנחיה זו, כך שהנפקות שלה לעניינינו אינה ברורה כל עיקר].

19. כדי להבהיר במה המדובר – אצטט להלן את מכתב התשובה לעמיתים:

"הריני לאשר בזאת כי הנכם רשאים להעניק פטור בשיעור של 8.5% מהקצבה המזכה

עפ"י סעיף 9א(ב) לפקודה לגמלאים שהתקיימו לגביהם כל התנאים הבאים:

א. הגמלאי הגיע לגיל הזכאות לפני 1/1/2012.

ב. הגמלאי הצהיר בטופס 101 כי אין לו קצבאות נוספות.

ג. הגמלאי הצהיר כי לא ביצע היוון קצבה לאחר 1/1/2012.

האישור תקף לשנות המס 2013-2015 בלבד." [כאמור לעיל, ההדגשות אינן במקור]

בלוח העזר לשנת 2016, נקבעה הוראה דומה.

בתשובה לעמיתים (כמו גם בלוח העזר לשנת 2016) ניתן למצוא כאמור את ההבחנה בין הפורשים הוותיקים לחדשים, כאשר רק בנוגע לפורשים הוותיקים ניתנה למשלמי הקצבאות הרשות להעניק את הפטור כבר בשלב ניכוי המס במקור (בכפוף למתן הצהרה קצרה ופשוטה מאת הגמלאי מקבל הקצבה), ללא צורך באישור מראש מאת פקיד השומה. ניתן להתרשם כי מדובר בדרישה להצהרה קצרה למדי, אשר חלק מפרטיה ידוע בלאו הכי מכוח טופס אחר שנדרש מקבל הקצבה למלא (טופס 101).

20. הטעם הניצב מאחורי ההנחיות בהן נקטה המשיבה:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 18-03-37086 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

ההבחנה שערכה המשיבה בין הפורשים הוותיקים (לגביהם ציינה כי משלמי הקצבאות "רשאים" להעניק את הפטור אף ללא אישור פקיד השומה) לבין הפורשים החדשים (לגביהם נדרש אישור מוקדם מאת פקיד השומה, כתנאי למתן הפטור במסגרת ניכוי המס במקור על ידי משלמי הקצבה), נבעה לדברי המשיבה מכך שבמסגרת תיקון 190, בסעיף 9א(ה)(1) לפקודה – נקבעה הוראה כדלקמן:

"סכום שקיבל יחיד עקב היוון קצבאות – פטור ממס עד לסכום כולל שלא יעלה על 67% ממכפלת תקרת הקצבה המזכה במכפיל ההמרה להון, ואם קיבל היחיד מענקים פטורים כאמור בסעיף קטן (ג) – עד ליתרת ההון הפטורה כהגדרתה בסעיף הקטן האמור, ובלבד שהיחיד הגיש לפקיד השומה בקשה לקבלת פטור על סכום מהוון לפי פסקה זו, בטופס שקבע המנהל, לא יאוחר מתום 90 ימים מהיום שבו ניתן לו לראשונה פטור ממס בשל קצבה מזכה לפי סעיף זה".

הוראה זו היא חלק ממערך הוראות שנועדו להסדיר את דרך הפעולה במקרה בו מבקש נישום להוון קצבה. מבלי שאכנס למה שלא נדרש לתביעה זו, אציין כי הסעיף הנ"ל קובע – בסיפא להוראתו המצוטטת והמודגשת לעיל, כי אם ובמקרה בו מבקש נישום להוון קצבה בפטור ממס, הוא יוכל לעשות כן רק תוך פרק זמן של 90 ימים מהיום שבו ניתן לו לראשונה פטור ממס בשל קצבה מזכה [הוראה זו היא חלק מהמגמה של המחוקק במסגרת תיקון 190, לעודד את מנגנון תשלום הקצבה (ולא היוון קצבה), המבטיח באופן שמרני יותר את מצבו של הגמלאי, כך שיקבל קצבה מידי חודש בחודשו]. כמו כן ובהתאם להוראות הסעיף, אם מתבקש היוון קצבה, יש לערוך חישוב, במסגרתו ייקבע החלק הפטור והחלק החייב במס. הוראה זו (הנ"ל) אשר נקבעה בתיקון 190, חלה רק על מי שפרש לאחר כניסתו לתוקף של תיקון 190 - "הפורשים החדשים".

לאור הוראה זו, סברה בשעתו המשיבה כי יש לחייב את כל הפורשים החדשים 'לעבור' אצל פקיד השומה – גם אם הפורש כלל לא מעוניין להוון קצבה, וזאת כדי שפקיד השומה יוודא כי הפורש/הגמלאי מודע להוראה זו ולהשלכותיה. לאור זאת דרשה כאמור המשיבה, כי מי שפרש אחרי 1.1.2012 יציג מראש למשלם הקצבה אישור שניתן לו על ידי פקיד השומה אודות חישוב הפטור, ואם לא יציג אישור כאמור – משלם הקצבה ינכה לו מס במקור מכל סכום הקצבה ובכלל זה מהרכיב לו העניק המחוקק פטור ממס.

21. לאחר הגשת התובענה ודיונים שנערכו בבית המשפט בעקבותיה – בהם הובהר כי אין הצדקה לדרישות שהציבה המשיבה, הכירה היא בכך שהוראה זו ביחס לפורשים החדשים, אינה נדרשת. כפי שהסתפקה המשיבה ביחס לפורשים הוותיקים בהצהרה קצרה ופשוטה הנחתמת על ידי מקבל הקצבה בפני משלם הקצבה (כפי שניתן להתרשם מהמכתב לעמיתים), כך יש אף לנהוג לגבי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

הפורשים החדשים. אין הצדקה להציב כתנאי למתן הפטור, את אישורו מראש של פקיד השומה לבקשה מוקדמת שיגיש לו כל פורש ופורש.

לאור זאת, פרסמה המשיבה במסגרת ההנחיות החדשות טפסים עליהם מקבלי הקצבאות יידרשו לחתום, ובכפוף לכך יהיו זכאים לפטור הנוסף ממס – כפי שנקבע בתיקון 190.

22. עולה מכל האמור כי לגבי הפורשים החדשים, אין מחלוקת בדבר הוראות המשיבה קודם להגשת התובענה – אשר שללו את מתן הפטור ללא אישור מראש של פקיד השומה, ולפיכך ברלוונטיות התובענה בעניינם. אלא שהצדדים חלוקים ביחס למשמעות שיש לייחס להוראות שנתנה המבקשת ביחס לפורשים הוותיקים:

במסגרת כתב התשובה שהגישה המשיבה, טענה היא כי הורתה למשלמי הקצבאות להעניק את הפטור הנוסף לפורשים הוותיקים, ללא צורך באישור נוסף מאת פקיד השומה (סעיף 72 לכתב התשובה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית).

טענה זו - בנוסחה כאמור לעיל, אינה נכונה. המשיבה בהנחיותיה למשלמי הקצבה לפורשים הוותיקים, לא הורתה כי חובה עליהם להעניק את הפטור - כפי שעשתה רק בהנחיות החדשות שיצאו בעקבות התובענה. כל שהורתה המשיבה למשלמי הקצבאות (ביחס לפורשים ותיקים) במכתב לעמיתים ובלוח העזר 2016, הוא כי הם "רשאים" להעניק את הפטור – ולא כי הם חייבים לעשות כן.

המשיבה טוענת כי די בהנחיה בלשון זו – "רשאים להעניק פטור..." , כדי לחייב את משלמי הקצבה להעניק את הפטור במסגרת ניכוי המס במקור.

המבקש מנגד טוען כי בהתאם לתקנות הניכוי, חובה על משלמי הקצבה להעניק את הפטור, ולכן הלשון הרפה בה נקטה המשיבה לפיה הם רק "רשאים" לעשות כן, אינה נכונה, סותרת את הדין, וכפי שהוכח כי אירע בפועל – הביאה בפועל לגביית מס שלא כדין. לשון רפה זו בה נקטה המשיבה, באה לפני ואחרי "החוזר" משנת 2013, בו נמנעה המשיבה כלל מלהבחין בין הפורשים הוותיקים לחדשים באופן ברור וקבעה (בסעיף 7.1 לחוזר) באופן רחב וכוללני כי חובה לפנות לפקיד השומה כתנאי לקבלת הפטור. לשונה הרפה של המשיבה יחד עם ההוראה הסותרת במסגרת החוזר, הביאה בפועל את משלמי הקצבאות להציב את הדרישה להצגת אישור מראש מאת פקיד השומה, ובהעדרו – לנכות מס במקור מהקצבה הפטורה.

23. אני סבור כי במחלוקת זו, הדין עם המבקש. הנחיית המשיבה אף ביחס לפורשים הוותיקים, לא הייתה נכונה. משקבע המחוקק פטור ממס ומשברור כי מקבל הקצבה זכאי לפטור זה, אין זה נכון להורות למשלמי הקצבאות כי הם "רשאים להעניק פטור..." , שכן הם חייבים על פי חוק לעשות כן. בעקבות התובענה תיקנה כאמור המשיבה את הנחיותיה לכלל משלמי הקצבאות – לפורשים ותיקים וחדשים כאחד, ובדין עשתה כן.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

כפי שעולה מהנתונים שהציגו הצדדים בבקשתם לאישור הסדר הפשרה אליו הגיעו, משלמי קצבאות רבים ניכו מס במקור אף מפורשים ותיקים, ככל הנראה בשל הנחיותיה הלא ברורות של המשיבה (המשיבה כלל לא ניסתה להציג טעם אחר לתופעה זו, ומשמע כי אף היא מודה כי זו נגרמה כתוצאה מהנחיותיה).

24. עוד אוסיף בעניין הפורשים הוותיקים, כי מכתב התשובה שנשלח לעמיתים, בכל מקרה אינו יכול להיות רלוונטי למקבלי קצבאות מגורמים אחרים (שאינם עמיתים). כמו כן, לוח העזר לחישוב המס בשנת 2016, אינו הדרך בה מצופה מהמשיבה להעביר הנחיותיה למשלמי הקצבאות. נראה כי אף המשיבה ערה לעניין זה, ולכן (כפי שנראה בהמשך) כאשר הציגה יחד עם המבקש במסגרת הסדר הפשרה את הערכותה להיקף הגבייה שנעשתה מהקצבאות הפטורות, ביקשה המשיבה לנטרל את הרכיב שייחסה לסכומים ששולמו על ידי עמיתים (להם נשלח מכתב התשובה) ולא את כלל המס שנגבה מהפורשים הוותיקים.

25. אשוב ואזכיר כי מחלוקת זו שבין הצדדים נוגעת רק לפורשים הוותיקים ולמידת הרלוונטיות של התובענה אף אליהם, ואין היא נוגעת אל הפורשים החדשים – לגביהם אין מחלוקת כי המשיבה אסרה את מתן הפטור ללא הצגה של אישור מראש מאת פקיד השומה. לאור זאת ולאחר שמצאתי כי במישור העקרוני הדין עם המבקש בטענותיו אף ביחס לפורשים הוותיקים, הרי שבשים לב לכך שלפניי בקשה לאישור הסדר פשרה אליו הגיעו הצדדים – הרי שהנפקות בטענות ביחס לפורשים הוותיקים, תהא בעיקר בעת קביעת שכר הטרחה והגמול. בהקשר זה, כפי שיפורט בהמשך וכפי שנטען ע"י המשיבה, יש אכן הבדל בין עוצמת הדופי שניתן למצוא בהנחיות המשיבה ביחס לפורשים הוותיקים והחדשים.

26. כך או אחרת ומבחינה מעשית, בעקבות הגשת התובענה והוצאת ההנחיות החדשות, אין הבדל של ממש בין הפורשים הוותיקים לחדשים. אלה כמו אלה יכולים למלא טופס קצר בפני משלם הקצבה, וזה חייב להעניק להם את הפטור המלא אשר העניק להם המחוקק במסגרת תיקון 190 לסעיף 9א לפקודה.

לאור זאת, אין זה מפתיע כי במסגרת הבקשה לאישור הסדר הפשרה, הוגדרו על ידי הצדדים "חברי הקבוצה", באופן שאינו מבחין בין הפורשים הוותיקים לפורשים החדשים, ואף המשיבה לא התנגדה להכללתם יחד כקבוצה אחת.

הגדרת חברי הקבוצה

27. בשים לב לאמור עד כה, ביקשו הצדדים להגדיר את חברי הקבוצה באופן הבא:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

"כל גמלאי שהגיע לגיל הזכאות" ואשר משולמת לו מ-24 החודשים שקדמו להגשת הבקשה ועד למועד תחילת תוקף ההנחיות כאמור בסעיף 15.1 להלן (הכוונה היא ל- "הנחיות החדשות" שהוצאו בעקבות התובענה, ואשר נכנסו לתוקף ביום 1.1.2020 – א.ג.), "קצבה מזכה" יחידה והגמלאי לא ביקש להוון את קצבתו המזכה לאחר ה- 1.1.12 ו/או לא ערך "קיבוע זכויות" באמצעות טופס 161ד, ומשלם הקצבה ניכה מהקצבה מס במקור מבלי להתחשב בפטור הנוסף".

כפי שעולה מהסיפא של ההגדרה, ברור כי התובענה רלוונטית רק ביחס למי שכתוצאה מהנחיית המשיבה נוכה ממנו מס במקור ביחס לרכיב הפטור, והוא לא פנה מאוחר יותר אל פקיד השומה וקיבל כבר החזר בגין רכיב זה. מי שקיבל כבר החזר, אינו זכאי כמובן להשבה נוספת. 28. כאמור לעיל, בהגדרת הקבוצה לא עמדה המשיבה על הבחנה בין פורשים ותיקים לחדשים, וטוב עשתה בכך. כפי שיובהר בהמשך, אין חולק כי נגבה מס ייתר - מחלק הקצבה הפטור ממס, הן מפורשים ותיקים והן מפורשים חדשים. כמו כן, לא יכולה להיות מחלוקת כי כתוצאה מהתובענה וההנחיות החדשות שהוציאה המשיבה בעקבותיה, הובהר כי חובה על משלמי הקצבה להעניק את הפטור ממס בשלב ניכוי המס במקור (בכפוף לחתימת מקבל הקצבה על הצהרה קצרה, כאמור לעיל) – הן ביחס לפורשים הוותיקים והן ביחס לפורשים החדשים. התובענה הועילה אפוא, לכלל הפורשים.

אכן וכפי שנראה מיד, בכל הנוגע לאומדן הנזק שעמדת המשיבה גרמה לגמלאים, חלוקים הצדדים בשאלה האם יש לכלול במסגרת זו אף את כלל הפורשים - ותיקים וחדשים כאחד - כפי שטוען המבקש, או שיש לנטרל מאומדן זה את הפורשים הוותיקים חברי עמיתים - כפי שטוענת המשיבה.

הערכת היקף הקצבה הפטורה שנגבתה מהגמלאים

29. בסעיף 23 לבקשה לאישור הסדר הפשרה, הציגו הצדדים הערכה אודות היקף סכומי החזרי המס להם זכאים גמלאים, בגין רכיב הפטור הנדון בתביעה, וזאת ביחס לשנתיים שקדמו להגשת התובענה – אשר הוסכמו על ידי הצדדים כשנות המס הקלנדריות 2016 ו-2017. סכום המס שנגבה בשנים אלה מקצבאות פטורות, הוערך על ידי הצדדים בסך של כ- 45.9 מיליון ₪. הצדדים טענו כי סכום זה מורכב מהרכיבים הבאים:

א. פורשים ותיקים - גמלאים שהגיעו לגיל זכאות עד ליום 1.1.2012: המשיבה סבורה כי בקבוצה זו, סך כולל מרבי של היקף הפטור הרלוונטי לתביעה הוא כ- 13.5 מיליון ₪, ואילו המבקש סבור כי הסך עומד על כ- 30.5 מיליון ₪.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

פער זה, בסך של כ- 17 מיליון ₪, נובע מכך שכאמור לעיל, המשיבה ענתה כבר ביום 18.11.2013 לפנייה של "עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות" (אותה הגדרנו לעיל – "עמיתים"), כי היא "רשאית" להעניק את הפטור אף ללא פנייה של הגמלאים לפקיד השומה והצגת אישורו. על אף מכתב תשובה זה של המשיבה, מקרב תשלומי הקצבה ששילמה עמיתים, איתרה המשיבה סך של כ- 17 מיליון ₪ אשר נוכו כמס במקור מהרכיב הפטור. המשיבה סבורה כי לאור תשובתה לעמיתים עוד קודם להגשת התובענה, אין לזקוף לחובתה של המשיבה סך כאמור של 17 מיליון ₪ - שכן האחריות לגביית מס זו רובצת לפתחה של עמיתים ולא של המשיבה.

בהמשך פסק הדין, בעיקר בעת ההתייחסות לקביעת הגמול ושכר הטרחה, אשוב ואתייחס למחלוקת זו.

ב. פורשים חדשים - גמלאים שהגיעו לגיל זכאות אחרי התאריך 1.1.2012: הסך הכולל המרבי המוערך על ידי הצדדים, עומד על כ- 15.4 מיליון ₪.

30. מבלי שאכנס בשלב זה לשאלה האם וכיצד יש לקחת בחשבון את הנחיות המשיבה שניתנו ביחס לפורשים הוותיקים, חשוב להדגיש כי אין ולא יכולה להיות מחלוקת על כך כי בפועל נגבו מידי שנה מסים מקצבאות פטורות, בסך של עשרות מיליוני ₪. מסקנה זו נובעת מכך שבהתאם למידע שהוסכם על ידי המשיבה, סך הגבייה מקצבאות פטורות בשנים 2016-2017 הוערך בסכום של כ- 45.9 מיליון ₪. בחלוקה פשוטה אומר הדבר כי מידי שנה נגבו מעל ל- 20 מיליון ₪ מסים מקצבאות פטורות. המשיבה כלל לא ניסתה לטעון כי גבייה זו אינה תוצאת ההנחיות שנתנה, ולא הציעה לכך כל הסבר חלופי.

31. בנוסף, המבקש טוען כי בהתאם להגדרת הקבוצה הכוללת גמלאים בתקופה שמ-24 חודשים קודם להגשת התובענה ועד למועד כניסתן לתוקף של ההנחיות החדשות ביום 1.1.2020, יש לקחת בחשבון לא רק את הסכומים שנגבו בשנים 2016 – 2017 אלא אף את אלה שנגבו בשנים 2018 – 2019. המבקש מעריך את הסכומים שנגבו בשנים 2018-2019, בסך של עוד כ- 60 מיליון ₪ (לא כולל הפרשי הצמדה וריבית). המבקש תמך את טענותיו בחישובים קצרים ולא מפורטים, והמשיבה במסגרת זכות תגובה שניתנה לה, הכחישה סכומים אלה מבלי שהציגה כל חישוב אלטרנטיבי (והנתונים הרי בידיה, כך שאם חפצה בכך, יכלה לכל הפחות להציג הערכה מטעמה). מבלי שאקבע מסמרות ביחס לסכום המדויק בו מדובר – ובכל מקרה מדובר בהערכות, אין ספק כי מדובר בסכום נכבד למדי.

32. מעבר לכך וכפי שיוצג עוד בהמשך, יש בהחלט מקום להניח כי אלמלא התובענה וההנחיות החדשות שהוציאה המשיבה בעקבותיה, סכומים פטורים ממש בהיקף של עשרות מיליוני ₪, היו נגרעים שלא כדין מידי שנה מגמלאים רבים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

עיקרי הסדר הפשרה והבקשה לאישורו

33. בסעיפים 15 – 17 לבקשה לאישור הסדר הפשרה, פרטו הצדדים את עיקרי הסדר הפשרה אליו הגיעו.
34. אציין כי ניתן אישור ראשוני להסדר פשרה קודם שהגישו הצדדים, ומכוחו – נשלחו כבר מכתבים לגמלאים אשר יש להניח כי הם זכאים להחזר מס והובאה לידיעתם זכותם לכאורה להחזר מס. בהמשך – לאחר דיון שנקבע בעניין, שופר מעט הסדר הפשרה והוגשה בקשה לאישור "הסדר פשרה מתוקן" – היא "הבקשה" המוצגת והנדונה כאן. הסדר פשרה זה כולל את ההנחיות אשר יפורטו להלן.
35. בכל הנוגע לעתיד: הצדדים הפנו להנחיות החדשות אשר פורסמו בעקבות הגשת התובענה, ואשר מורות על מתן הפטור ללא צורך בפנייה מוקדמת לפקיד השומה - בכפוף לחתימה על הצהרה בנוסח שצורף להנחיות החדשות.
36. בכל הנוגע לעבר: נקבע בעניין זה - תוך התייחסות לפעולות שכבר נעשו מספר חודשים קודם לכן בעקבות הסדר הפשרה הראשוני שהיה בין הצדדים - כדלקמן (סעיף 15.2 לבקשה):
- "בהתאם להסדר הפשרה המקורי רשות המסים, תוך שימוש במאגרים שלה, פעלה לאתר את הגמלאים שהגיעו לגיל הזכאות, שולמה להם קצבה מזכה יחידה, שנוכה ממנה מס במקור ושמשלם הקצבה לא חישב לגביה את יתרת הפטור בסעיף 9א לפקודה (להלן: "הגמלאים המאוחרים"). גמלאי אשר אותר כאמור, נשלח אליו מכתב בדואר מרשות המסים ובו הודעה לפיה יתכן והוא זכאי ל"פטור הנוסף" ביחס לקצבה המזכה ששולמה לו על ידי משלם הקצבה וכי הוא מוזמן לפנות לפקיד השומה כדי לבחון את זכאותו לפטור הנוסף באמצעות הגשת בקשה להחזר מס בשל השנים שבהן נוכה לו מס ללא חישוב הפטור הנוסף ובהתאם להוראות סעיף 160 לפקודה.
37. במסגרת דיון שנערך בבית המשפט מסרה המשיבה כי היא שלחה למעלה מ- 10,000 מכתבים. באותו דיון, בעקבות החלטה שניתנה ובעקבות דיון נוסף שנערך, הסכימו הצדדים (באופן חלקי) להצעת בית המשפט לשפר מעט את הסדר הפשרה אליו הגיעו – לטובת הגמלאים מקבלי הקצבאות. שיפור זה בא לידי ביטוי בכך שהמשיבה תפנה שוב לאלה שטרם פנו אליה – וזאת תוך 45 ימים ממועד אישור הסדר הפשרה, בכך שיוכנו טפסים מיוחדים באופן המקל על קבלת החזר, ועוד עניינים נוספים – הכל כפי שפורט בסעיף 15.3 לבקשה - כדלקמן:
- א. "יערך עיבוד מעודכן באשר לגמלאים המאוחרים כך שהרשימה תכלול כאלו שלא הגישו, הם או בן זוגם, בקשה להחזר מס, ולא הוגש דוח שנתי למס הכנסה בהתאם לסעיפים 131 ו-160, לפי העניין למי משנות המס (להלן – "הגמלאים הרלוונטיים לתזכורת")."

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

ב. המשיבה תשוב ותפנה במכתב לאותם גמלאים רלוונטיים לתזכורת (להלן – "מכתבי התזכורת"). כל פניה תכלול אסופת מכתבים כדלקמן:

- מכתב הסבר – בו יודגשו הפרטים הנדרשים למילוי בטפסים המצורפים.
- הצהרה של הגמלאי כי לא היוון קצבתו והצהרות נוספות לחתימתו.
- בקשה להחזר מס (טופס 135) (שני עמודים). במכתב ההסבר יודגש כי גמלאי ובן/בת הזוג שכל הכנסתם היא מקצבה או שיש להם גם הכנסה ממשכורת, ימלאו רק את החלקים המודגשים בטופס 135.
- מעטפת גוביינא ממוענת לרשות המסים למשלוח המסמכים.
- ג. יוקם קו טלפון ייעודי לטובת מתן מענה והסבר לגמלאי הרלוונטיים.
- ד. לשכות הדרכה שמפעילה המשיבה, יועמדו גם לרשות הגמלאים הרלוונטיים אשר יבקשו להגיע למשרדי השומה ובמסגרת זאת יוענק להם סיוע במילוי הפרטים הנדרשים.
- ה. לאחר תקופה של 3 חודשים ממועד שליחת מכתב התזכורת, יערך עיבוד מעודכן נוסף לרשימת הגמלאים הרלוונטיים לתזכורת, ולכל גמלאי אשר הוא או בן זוגו לא הגיש את הבקשה להחזר מס למי משנות המס – תישקל ע"י המשיבה פניה טלפונית".

38. לאחר שהוגש הסדר הפשרה המתוקן ובעקבות החלטה שניתנה, נאותה המשיבה לתקן את הסיפא של סעיף 15.3 ה"ל, כך שעריכת פניה טלפונית לגמלאים שלא הגישו בקשה להחזר המס, שוב אינה שמורה לשיקול דעתה של המשיבה והיא התחייבה לערוך פניה טלפונית כאמור.
39. בסעיף 17 לבקשה, הסכימו הצדדים כדלקמן:

"מוסכם ומובהר כי איתור הנישומים כאמור ... לעיל, נועד אך ורק לסייע בבדיקת ומימוש זכויותיהם והוא אינו מחליף את הצורך בכך שאותם נישומים יפעלו בהתאם לדין ובשקידה ראויה על מנת לקבל ההחזר ככל שתוכח זכאותם לכך. בתוך כך מוסכם, כי ככל שהרשות לא תפנה לגמלאי מסוים, בין מחמת טעות, בין משום שלא אותר בהתאם לבדיקתה האמורה, או בין שלא נכלל במהלך האיתור, מכל סיבה שהיא, הדבר לא ייזקף לחובת הרשות. עוד מוסכם כי במקרים בהם נישום נפטר, תשלח הרשות את המכתב לכתובת המצויה במרשמה (במידה שזו מופיעה באותם מרשמים). עוד יובהר למען הסר ספק, כי עצם הפניה לנישום מסוים כאמור ... לעיל, אינה מהווה הודאה בזכאותו לפטור הנוסף והדבר טעון כאמור בבדיקה בהתאם לנתוניו הספציפיים בהתאם לפנייתו."

הבקשה לאישור הסדר הפשרה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

40. הצדדים סבורים כי בנסיבות העניין, לנוכח טענות הודיות שיש לצדדים האחד כלפי רעהו ולאור הקושי באיתור הנישומים הרלוונטיים והצורך בקבלת נתונים אישיים של כל אחד מהם לצורך בדיקת הזכאות להחזר מס וגובהו של ההחזר, הסדר הפשרה אליו הגיעו הוא הדרך היעילה וההוגנת לסיום המחלוקת.

בכל הנוגע לעתיד: ההנחיות החדשות שפרסמה המשיבה בעקבות הגשת התובענה והדיון שנערך, מבטיחות כי בעתיד יוכל כל נישום לבחור אם לקבל את הפטור הנוסף ללא פנייה אל פקיד השומה, או לפנות לפקיד השומה ולברר את מכלול זכויותיו.

בכל הנוגע לעבר: הדרך הטובה ביותר לנסות ולאתר את מי שיתכן כי הם זכאים לפטור הנוסף, היא דרך המאגרים של המשיבה. לדברי הצדדים, שליחת מכתבים על ידי המשיבה, במתכונת שהוסכם עליה, היא הדרך המיטבית להבאת העניין לידיעת הנישומים הרלוונטיים. הפניה החוזרת ונשנית של המשיבה אל הזכאים, תוך עיצוב הטפסים המיוחדים לשם כך – בדרך מקלה ומנגישה, שליחת מעטפת גוביינא בה כל שיתבקש הזכאי לעשות הוא לצרף את המסמכים ולשולחם בדואר, התחייבות המשיבה לפנות טלפונית אל גמלאים שלא ישיבו לשני המכתבים ששלחה אליהם, העמדת קו טלפון ייעודי וכן זמינותם של לשכות ההדרכה של המשיבה לשם כך – הן דרכים שנועדו לסייע ולהקל על קבלת החזר המס. לאחר שהקדישו חודשים ארוכים למשא ומתן וביקשו שוב ושוב ארכה לשם כך, סבורים הצדדים כי ההסדר אליו הגיעו הוא סביר וראוי בנסיבות העניין וכי יש מקום לאשרו.

41. במהלך הדיונים העליתי את האפשרות כי החזר המס יינתן ללא הצבת דרישה להגשת חלק מהטפסים עליהם עמדה המשיבה. הצעות אלה מטעם בית המשפט התקבלו באופן חלקי, כך שהטפסים שנדרשו הגמלאים למלא רוככו והונגשו, וכן – כאמור לעיל, חוזק המנגנון שנועד להבטיח כי הזכאות להחזר תובא לידיעת הגמלאים. אכן, סברתי בעת הדיון כי המשיבה יכלה להתגמש עוד יותר ממה שבסופו של יום הסכימה, אלא שלאחר ששבתי ועיינתי בדברים – אני סבור כי אכן מדובר בהסדר פשרה ראוי אשר כפי שיפורט בהמשך – יש מקום להיעתר לבקשת הצדדים ולאשרו.

42. להשלמת התמונה וקודם שאפנה לאישור הסדר הפשרה, אוסיף ואציין כי ביום 6.8.2019 הגישה המשיבה הודעה אותה ביקשה בשעתו לראות כהודעת חדילה בהתאם לסעיף 9 לחוק. המבקש בצדק התנגד לכך, שכן בניגוד לתנאי הקבוע בסעיף 9 לחוק, הודעה זו נמסרה פרק זמן ניכר לאחר שחלפו 90 ימים מהמועד בו הוגשה התובענה והבקשה לאשרה כתובענה ייצוגית, ולא הייתה הצדקה מספקת להאריך פרק זמן זה שקבע המחוקק.

43. עוד אוסיף להשלמת התמונה ואציין כי קיבלתי את עמדת הצדדים לפיה בנסיבות העניין, אין מקום להורות על מינוי בודק חיצוני כאמור בסעיף 19(ב)(1) לחוק, וזאת בין השאר מן הטעם כי גובה ההשבה תלוי בבדיקה פרטנית הנוגעת לנתוניו של כל נישום.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

כאמור, בסופו של דבר ולאחר התדיינויות ארוכות, הגישו הצדדים כאמור את בקשתם המשותפת לאישור הסדר הפשרה ולסיום המחלוקת בדרך זו.

אישור הסדר הפשרה – דיון והכרעה בטענות הצדדים:

44. לצד זה שהמשיבה עצמה ביקשה כי יאושר הסדר הפשרה וינתן לו תוקף של פסק דין, המשיבה העלתה טענות לפיהן התובענה כלל אינה עומדת בתנאי הסף שקבע המחוקק בחוק התובענות הייצוגיות.

המבקש טען כי משבחרה המשיבה להגיש את הבקשה המשותפת לאישור הסדר הפשרה, היא מושתקת מלהעלות טענות המבקשות לכרסם תחת יסודותיו של הסדר זה אותו היא מבקשת לאשר. אכן, יש ממש בדברים אלה, ומדובר בהתנהלות שאינה נוחה. אלא שלאור הוראות חוק התובענות הייצוגיות, אין בכך כדי לייתר את בחינת הטענות לגופן, ולהסירן מעל הפרק.

45. כך או אחרת – בין אם התנהלות המשיבה בהעלאת טענותיה כנגד תחולת החוק ראויה היא ובין אם לאו, בהתאם להוראות המחוקק בסעיף 19(א) לחוק תובענות ייצוגיות, חובה על בית המשפט לבדוק שורה של עניינים קודם לאישור הסדר הפשרה, כדלקמן:

בית המשפט לא יאשר הסדר פשרה אלא אם כן מצא, כי ההסדר ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בענינם של חברי הקבוצה, ואם הבקשה לאישור הסדר הפשרה הוגשה לפני שאושרה התובענה הייצוגית – גם כי התובענה שהוגשה עומדת, לכאורה, בתנאים לאישור תובענה ייצוגית הקבועים בסעיפים 3, 4 ו-8(א) וכי סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין.

יוצא אפוא כי אף ללא טענותיה של המשיבה ובשים לב כי הבקשה הוגשה קודם לאישור התובענה הייצוגית, חובה על בית המשפט לבחון, בין השאר - "כי התובענה שהוגשה עומדת, לכאורה, בתנאים לאישור תובענה ייצוגית הקבועים בסעיפים 3, 4 ו-8(א)".

לאור האמור וקודם לאישור הסדר הפשרה, אפנה לבחון האם מתקיימות הדרישות שנקבעו בסעיף 19(א) לחוק, וזאת, במידת הצורך, תוך התייחסות לטענות שהעלו הצדדים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

46. האם התובענה שהוגשה עומדת, לכאורה, בתנאים לאישור תובענה ייצוגית הקבועים בסעיפים 3, 4 ו-8 (א) לחוק?

כדי להשיב לשאלה זו, אפנה לבחון את כל רכיביה, בהתאם לסעיפים השונים אליהם היא מפנה. מראש אפנה את תשומת הלב לכך כי רף הדרישה הנדרש בשלב אישור הסדר פשרה, הוא רף נמוך יותר, המציב בדיקה לכאורית בלבד, ואשר אינו זהה באופן מלא לרף שהיה נבחן אם התובענה הייתה מתבררת.

47. סעיף 3 לחוק תובענות ייצוגיות – האם הייתה גביית מס שלא כדין?

סעיף 3 לחוק תובענות ייצוגיות קובע:

לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית;

על אף האמור, לא תוגש נגד רשות תובענה ייצוגית לפיצויים בגין נזק שנגרם על ידי צד שלישי, שעילתה הפעלה או אי הפעלה של סמכויות פיקוח, הסדרה או אכיפה של הרשות ביחס לאותו צד שלישי; בסעיף קטן זה ובסעיפים 5(ב)(2), 9 ו-21, "רשות" – כהגדרתה בסעיף 2 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים.

המשיבה לא העלתה את הטענה כי הסייג הקבוע בחלק השני של סעיף 3 חל בעניינינו, ואכן אין המדובר אצלנו במקרה מהסוג אליו כיוון שם המחוקק (בהעדר טענות איני מוצא להרחיב בכך, ובתמצית אומר כי הוראות בדבר אופן ניכוי מס במקור שקובעת המשיבה, אינן בבחינת הסדרת פעילות של צד ג' אלא הם חלק מרכזי מפעולות גבייה שמבצעת המשיבה עצמה – ולכן הסייג הנ"ל אינו רלוונטי).

טענות המשיבה כווננו אל הרישא של הסעיף הנ"ל, בכל הנוגע לפרט בתוספת השנייה מכוחו הוגשה התובענה, ולשאלת תחולתו בעניינינו.

בפסקה 11 לתוספת השנייה נקבע:

תביעה נגד רשות להשבת סכומים שגבתה שלא כדין, כמס, אגרה או תשלום חובה אחר

...

מתעוררת אפוא השאלה, האם מדובר בתביעה להשבת סכום מס שגבתה המשיבה שלא כדין? המשיבה טוענת כי התובענה אינה עוסקת במקרה של גביית מס שלא כדין, אלא בשאלה כיצד יתבצע החזר המס. לדבריה, היא לא חלקה בשום שלב על זכותם של חברי הקבוצה לקבל את הפטור הנוסף ממס קבוע בסעיף 9א לפקודה, ולפיכך המחלוקת בין הצדדים אינה עוסקת במקרה של גביית מס

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

שלא כדין, אלא בשאלה באיזה אופן יתבצע החזר המס לו זכאים הגמלאים. כפי שנקבע לדוגמה בפסקי הדין בע"מ 15249-11-19 צדק פיננסי נ' מדינת ישראל – רשות המסים (13.3.2021) ובע"מ 31311-09-18 רועי גורודיש נ' רשות המסים בישראל (17.3.2020) - שאלה באיזה אופן יתבצע החזר מס, אינה עוסקת בגביית מס שלא כדין.

איני מקבל טענות אלה של המשיבה.

בניגוד לשאלות שנבחנו בפסקי הדין אליהם הפנתה המשיבה, הטענות בתובענה דנן אינן עוסקות באופן ביצוע החזר מס, אלא בטענה כי פעולות גבייה שביצעה המשיבה באמצעות הוראותיה המחייבות למשלמי הקצבאות, הן בבחינת גביית מס שלא כדין. התביעה היא כמובן להשבת המס שנגבה, אולם השלב אליו ממקדת התובענה את תשומת הלב ואת חיצו טענותיה, אינו שלב החזר המס אלא שלב גבייתו. העובדה כי המשיבה הייתה מוכנה מראש להשיב את המס שגבתה, אין בה כדי להפוך את הגבייה לכזו שבהכרח נעשתה כדין ואין בה כדי לאיין את הדיון בשלב הגבייה ובחינתו.

48. מנגנון ניכוי המס במקור, הוא מנגנון מרכזי במערך גביית המס, והוא מופעל בהתאם להוראות המשיבה. בתקנה 10 לתקנות הניכוי, נקבע:

פקיד השומה רשאי להורות שניכוי המס לפי תקנות אלה יוקטן או יוגדל, הכל לפי הענין, אם מסיבה כלשהי נוצר או עלול להיווצר עודף בתשלום המס או גרעון בתשלומו עקב ניכוי המס, בין כתוצאה מתשלום משכורת או שכר עבודה מאת מעביד אחד, בין כתוצאה מתשלום משכורת או שכר עבודה מאת יותר ממעביד אחד ובין כתוצאה מכך שלעובד יש הכנסה חייבת אחרת, או מכל סיבה אחרת, והמעביד חייב לקיים כל הוראה כאמור.

אופן ביצוע ניכוי המס במקור, אינו שמור אפוא לשיקול דעת המנכ"ס, אלא חובה עליהם לקיים את הוראות המשיבה. לאור זאת, כאשר המשיבה מורה כיצד יש לנהוג בעת ביצוע ניכוי המס במקור, מדובר למעשה בפעולה של גביית מס. חובה זו לפעול בהתאם להוראות המשיבה, לא הותירה בידי משלמי הקצבאות את הברירה - ודאי ביחס לפורשים החדשים, אלא לגבות מס בהתאם להוראות המשיבה אף מהרכיב הפטור ממס, מכל מי שלא הציג מראש את אישור פקיד השומה.

49. המשיבה רשאית כמובן לדרוש מנישום להוכיח כי הוא עומד בתנאים הנדרשים לשם קבלת פטור ממס, אך מנגד – אין להציב דרישות סף שאין בהן כל צורך. הצבת דרישות שכאלה, עלולות לטעמי להגיע לכדי גביית מס שלא כדין, שכן הן עלולות – כפי שאירע כאן, להביא לכך שייגבה מס מהכנסה שהמחוקק פטר את מיסויה.

50. אני סבור כי אין כיום מחלוקת כי התניית הפטור בכך שכל גמלאי מקרב הפורשים החדשים יפנה לפקיד השומה ויבקש את אישורו, הייתה בבחינת דרישה שלא היה בה צורך. הצגת אישור מסוג זה,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

אינה קבועה בדבר חקיקה והיא פרי דרישה של המשיבה. במהלך קדם המשפט שנערך כבר ביום 26.6.2019 ולאחר שבית המשפט העמיד על כך את המשיבה, הסכימו הצדדים כדלקמן:
"הצדדים למעשה מסכימים כי אדם שהגיע לגיל הזכאות, המקבל קצבה יחידה ולא ביצע כל היוון, זכאי לקבל את "יתרת הפטור" אף בלי שיגיע למשרדי פקיד השומה, יהיה מועד פרישתו אשר יהיה"

די אפוא בכך כי מדובר בקצבה יחידה ובכך שלא התבקש היוונה, כדי להביא לכך שהגמלאי זכאי לפטור הנוסף מקצבה מזכה הקבוע בסעיף 9א לפקודה. המשיבה הודתה כי אין צורך בבדיקות נוספות. האם לצורך בירור שני נתונים אלה, היה צורך לחייב את הפורשים החדשים להגיע אל פקיד השומה ולבקש את הפטור שהעניק להם המחוקק? – אני כאמור סבור כי אין כיום מחלוקת כי התשובה על כך שלילית. מדובר בנתונים הידועים בלאו הכי למשיבה ולמשלם הקצבה, ומה שאינו ידוע - די בבירורו באמצעות חתימה על הצהרה על טופס קצר בפני משלם הקצבה ואין הצדקה לתנאי הסף שקבעה המשיבה. הראייה שכך הם פני הדברים, אף לדעת המשיבה, היא כפולה: ראשית, ראייה מספקת לכך היא הסכמתה של המשיבה במסגרת ההנחיה החדשה שהוציאה בעקבות התביעה, להסתפק באמור לעיל ולוותר על דרישתה הניצבת במוקד התובענה. מה שטוב ומספיק כיום לאחר הגשת התובענה, הספיק אף קודם.

שנית, ראייה נוספת לכך שלא הייתה הצדקה לדרישת אישור מראש מאת פקיד השומה, נעוצה בכך שמלכתחילה, כפי שעולה מתשובת המשיבה לעמיתים, סברה היא כי די בהצהרה קצרה בפני משלם הקצבה כדי לזכות בפטור שקבע המחוקק. ההבחנה שביצעה המשיבה בין הפורשים הוותיקים לחדשים, אינה נובעת מהצורך לברר עמידה בתנאי סף כלשהו ביחס לפורשים החדשים, אלא כפי שפורט לעיל וכפי שעלה מטענות המשיבה - מנקיטת גישה פטרנליסטית שעניינה להבטיח עניין אחר הנוגע לזכות עתידית להיוון קצבה (כלומר וכפי שפורט לעיל, לוודא כי הפורש יודע כי קבלת הפטור בגין הקצבה המזכה, עלולה לפגוע בזכותו בעתיד לבקש היוון קצבה בפטור ממס). עניין זה ניתן כמובן להשיג באמצעות חתימה על טופס כזה או אחר - כפי שהסכימה המשיבה בהנחיות החדשות שפרסמה, והוא אינו מצדיק את שלילת הפטור בשלב ניקוי המס במקור.

עולה אפוא כי בניגוד לדברי המשיבה, התובענה אינה עוסקת באופן בו יש להשיב החזר מס שמגיע לנישום, אלא בכך שהמשיבה, באופן ישיר – באמצעות הנחיותיה המחייבות, גבתה בפועל מס מהכנסה פטורה שלא כדין.

51. אכן, בכל הנוגע לפורשים הוותיקים, הצדדים חלוקים כיצד יש להתייחס להוראות בהן נקטה המשיבה. אלא שלעניין הנדרש כאן, הרי שאף ביחס לפורשים הוותיקים, התובענה אינה נוגעת לאופן ביצוע החזר המס אלא לטענה כי הוראות המשיבה היו בבחינת גביית מס שלא כדין.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

במבחן המציאות ובהתאם לנתונים שהציגה המשיבה, אין חולק כי הוראותיה – אף ביחס לפורשים הוותיקים, הביאו לכך שקצבה מזכה פטורה של אלפי פורשים ותיקים, נגבתה כמס ונותרה בידי המשיבה. אין חולק כי בהתאם לדין וכפי שנקבע בתקנה 9(ג) לתקנות הניכוי – אין לנכות מס במקור מקצבה פטורה. לאור זאת, לא יכולה להיות מחלוקת כי בהתאם לדין – חובה היה על המשיבה להנחות את משלמי הקצבות שלא לנכות מס במקור מהקצבה הפטורה (כפי שעשתה בהנחיות החדשות שהוציאה בעקבות התובענה), ולא להתנסח באופן בו התנסחה – ושהוביל בפועל לגביית מס בהיקף כה נרחב מקצבה פטורה של גמלאים.

52. במתן הפטור הנוסף לקצבה מזכה, המחוקק ביקש להגשים תכליות חשובות – עידוד הפרשה לקצבה והקלה כלכלית על גמלאים. בהצבת רף שאינו נדרש כתנאי למתן הפטור, הובילה המשיבה בפועל לגביית מס מרכיב פטור – בהיקף של עשרות מיליוני ₪, ובכך פגעה בהגשמת תכלית החקיקה. כפי שיפורט עוד בהמשך, נראה כי אם התביעה הייתה מתבררת, יש אפשרות סבירה כי היה נקבע שלא היה מקום להצבת תנאי הסף שהציבה המשיבה, וכי הוראותיה היו בבחינת גביית מס שלא כדין.

53. סעיף 4 לחוק תובענות ייצוגיות –

בסעיף זה, בין השאר, נקבע:

אדם שיש לו עילה בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה;

בהקשר זה יש לבחון לעניינינו שני עניינים:

א. האם לתובע יש זכות תביעה אישית?

ב. האם תביעה זו "מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם

קבוצת בני אדם", באופו ההולם את בירורה כתביעה ייצוגית?

התשובה לשאלה השנייה קלה ופשוטה, ויש להשיב עליה בחיוב. התובענה מעוררת אכן שאלות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, והיא אכן מתאימה מבחינה זו להתברר כתובענה ייצוגית.

בכל הנוגע לשאלה הראשונה – האם למבקש יש זכות תביעה אישית? – התמונה מעט מורכבת יותר, ולבירור עניין זה אפנה כעת.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

המבקש פרש קודם לשנת 2012. אין חולק כי המבקש, בהתאם לנתוניו האישיים, מחויב בהגשת דוח אישי לפקיד השומה. לגבי שנת 2017 – המבקש טען בתובענה כי לא ניתן לו הפטור במסגרת ניכוי המס במקור או בכל מסגרת אחרת, והמשיבה לא העלתה כל טענה כי למבקש אין זכות תביעה אישית ביחס לשנה זו (סעיף 19 לטיעוני המדינה). לפיכך, ביחס לשנה זו, יש לקבוע כי יש למבקש עילת תביעה אישית.

לגבי שנת 2016, המבקש לא קיבל את הפטור במסגרת שלב ניכוי המס במקור על ידי משלם הקצבה, אולם הוא הגיש דוח שנתי ובמסגרתו ביקש וקיבל את הפטור. לאור האמור, המשיבה טוענת כי אין לתובע ביחס לשנה זו עילת תביעה אישית. המבקש מנגד סבור כי יש לו עילת תביעה, שכן טענותיו הם כי הפטור היה צריך להינתן בשלב ניכוי המס במקור. עוד טוען המבקש כי בלאו הכי ולאור הוראות סעיף 8(ג) לחוק התובענות הייצוגיות, אין בטענה זו של המשיבה (אודות העדר עילת תביעה אישית) כדי להביא לדחיית הבקשה לאישור התובענה הייצוגית, שכן ניתן היה לצרף אליו תובע נוסף או אפילו להחליפו בתובע אחר. כך לדוגמה הציע המבקש, את מי שהייתה עשויה לשמש כתובעת ייצוגיות לצדו – גב' ורדה שגב, אשר אין מחלוקת כי יש לה עילת תביעה אישית בכל השנים הרלוונטיות.

אכן, אין מחלוקת כי יש גמלאים רבים אשר נוכה מהם מס מהחלק הפטור, וראיה לכך המספר של כ-10,000 איש ואישה אליהם שלחה המשיבה את המכתבים. כמו כן, הוצעה כאמור תובעת נוספת, אשר עשויה הייתה לשמש כתובעת ייצוגית לצדו של המבקש. בשים לב להוראות סעיף 8(ג) לחוק, ניתן לאשר תובענה ייצוגית תוך מתן הוראות בעניין זהות המבקש הייצוגי – אם בדרך החלפתו או בדרך של צירוף תובע נוסף לצדו. יפים לעניין זה דברים שנאמרו ברע"א 6897/14 רדיו קול ברמה בע"מ נ' קולך – פורום נשים דתיות (9.12.2015), בפסקה 40:

לבסוף יש לציין כי גם אם הארגון לא עבר את המשוכות הקבועות בסעיף 4(א)(3) לחוק אין משמעות הדבר בהכרח כי דין הבקשה לאישור להימחק או להידחות. יש לזכור כי חוק תובענות ייצוגיות קובע כי ככל שהבקשה לאישור תובענה ייצוגית עומדת במבחנים הנדרשים, אזי בית המשפט יכול לאשרה גם במקרה שבו הגורם המבקש אינו עומד בתנאים הנדרשים ממנו לפי סעיף 4 לחוק. כך, סעיף 8(ג)(1) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי בית המשפט יוכל לאשר את התובענה "אם מצא כי ניתן להבטיח את קיומם של תנאים אלה בדרך של צירוף תובע מייצג או בא כוח מייצג או החלפתם, או בדרך אחרת", וסעיף 8(ג)(2) לחוק קובע כי: "מצא בית המשפט כי התקיימו כל התנאים האמורים בסעיף קטן (א), ואולם לא מתקיימים לגבי המבקש התנאים שבסעיף 4(א)(1) עד (3), לפי הענין, יאשר בית המשפט את התובענה הייצוגית אך יורה בהחלטתו על החלפת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

המבקש המייצג. במילים אחרות, קביעה שלפיה ארגון אינו עומד בתנאים שנקבעו **בסעיף 4(א)3** לחוק אינה שוללת מניה וביה את התובענה עצמה, וניתן להמשיך לבררה בדרך של החלפת הגורם המבקש. כך למשל, אם הארגון לא עמד בתנאי החוק מכיוון שקיים תובע בעל עילת תביעה אישית – אפשר להחליף את הארגון באותו המבקש ולהמשיך בבירור התובענה. באותו האופן, אם הארגון לא עמד בתנאי החוק מכיוון שלמשל מטרתו הציבורית שונה מתחום התובענה – אפשר והוא יוחלף בארגון אחר שתחום התובענה הולם את מטרתו.

לאור האמור, אני מוצא כי מתקיימת בתובע עילת התובענה ביחס לחלק מהשנים, ובכל מקרה אין בטענות המשיבה בעניין זה, כדי להכשיל את הבקשה שהגישו הצדדים לאישור הסדר הפשרה, וזאת נוכח הוראותיו של סעיף 8(ג) לחוק והצעות שהעלה המבקש בעניין זה – אשר כללו כאמור הצעת צירוף תובעת נוספת לצדו. עוד אוסיף בעניין זה, כי התובע הנו "פורש ותיק". אף אם היה מקום להבחין בין הפורשים הוותיקים לפורשים החדשים (וכאמור – המשיבה לא ביקשה להגדיר את חברי הקבוצה באופן המבחין בין השניים), הרי שניתן היה בנקל למצוא את מי שייצג את כל אחת מתתי הקבוצה (שהרי כזכור, המשיבה הודתה כי קיימים לטענתה כ-10,000 איש להם רלוונטיות התובענה, וביניהם פורשים ותיקים וחדשים כאחד). לאור זאת ובשים לב להוראות סעיף 8(ג) לחוק, אין בזהות התובע כדי להכשיל את אישור הבקשה שהגישו הצדדים לאישור הסדר הפשרה.

54. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות – קובע:

בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה:

- (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה;
- (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין;
- (3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בדרך הולמת; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בענין זה;
- (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בתום לב.

אבחן את הדרישות המנויות בסעיף, כסדרן:

(1) התובענה אכן מעוררת שאלות מהותיות של עובדה ומשפט, המשותפות לכלל חברי הקבוצה, שכן כלל חברי הקבוצה היו כפופים לתכתיב שקבעה המשיבה בהנחיותיה המחייבות ונוכה להם מס מקצבתם הפטורה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

כפי שנכתב כבר לעיל, אני סבור כי אם התובענה הייתה מתנהלת, יש אפשרות סבירה כי השאלות המהותיות שהיא מעוררת, היו מוכרעות לטובת הקבוצה. בהתאם לתקנה 10 לתקנות הניכוי, משלמי הקצבאות חייבים לפעול בהתאם להנחיות המשיבה. לאור זאת וודאי ביחס לפורשים החדשים, משאסרה המשיבה על מתן הפטור ללא הצגת אישור מראש של פקיד השומה, לא נותר למשלמי הקצבאות אלא לנכות מס מהרכיב אותו פטר המחוקק, ממי שלא הציג אישור כאמור. כאשר הדבר נדרש, אין כמובן ספק כי המשיבה רשאית ואף מחויבת להציב תנאים קודם למתן פטור ממס. אלא שבהקשר הספציפי והמיוחד כאן, לא עלה בידי המשיבה להציג כל טעמים של ממש ולהראות מדוע הייתה הצדקה להוראותיה. כמפורט לעיל, אף המשיבה עצמה הכירה בכך וכתוצאה מהתובענה שינתה את הנחיותיה.

כך כאמור באופן ברור ביחס לפורשים החדשים, אך כך בפועל גם לגבי הפורשים הוותיקים – מהטעמים שפורטו לעיל (וכפי שאירע בפועל במציאות – המעידה כאלף עדים עד כמה הנחיותיה המחייבות של המשיבה אף ביחס לפורשים הוותיקים לקו בחסר והביאו לגביית מס בהיקף ניכר מהכנסה פטורה). אכן, ההוראות של המשיבה ביחס לפורשים החדשים – אשר אסרו על מתן הפטור ללא אישור מראש מאת פקיד השומה, היו חריפות יותר מההוראות שניתנו ביחס לפורשים הוותיקים. ייתכן כי אם התובענה הייתה מוגשת רק ביחס לפורשים הוותיקים, היא הייתה מעוררת קושי רב יותר. אלא שבצדק מבחינתו, הוגשה התביעה ביחס לכלל הפורשים, שכן הנחיות המשיבה לא היו במקומן ביחס לכלל הפורשים – והמציאות שנחשפה בעניין זה אודות גביית המס מהקצבאות הפטורה מלמדת על כך.

משפטר המחוקק הכנסה ממס, אין למשיבה להציב דרישות שאינן נחוצות והמביאות בפועל לגביית מס מהכנסה אותה ביקש המחוקק לפטור. מנגנון ניכוי המס במקור, נועד לשרת את שני הצדדים להליך השומתי ולא רק את המשיבה. כדי להבטיח שכך אכן יהיה, נקבע כאמור לעיל בתקנה 9(ג) לתקנות הניכוי, כי מראש אין לגבות מס מהכנסה פטורה. אין אפוא לקבל את הטענה העיקרית שבפי המשיבה, לפיה מדובר במחלוקת אודות אופן ביצוע החזר מס גרידא. הוראותיה המחייבות של המשיבה, היו בבחינת גביית מס שלא כדין – ויש לדעתי לכלל הפחות אפשרות סבירה – כי אם הייתה מתנהלת התובענה כך היה נקבע.

בשולי הדברים אוסיף כי מצב בו המשיבה קובעת הנחיות המביאות לגביית מס מקצבאות פטורות, והיא אינה בוחנת את הדברים – כך שבמשך שנים נגבה מס מקצבאות פטורות של גמלאים ותוך שהמשיבה אינה עושה דבר להשבתו, אינו מניח את הדעת. ובמילים אחרות, אם המשיבה קובעת הנחיות אשר היא חייבת מראש לדעת כי הן מביאות לגביית מס מכנסות פטורות (ודאי מקצבאות), מצופה כי לכלל הפחות תבחן היא עצמה ומיוזמתה את הדברים מעת לעת ותפעל לתיקון הנדרש. לא כך אירע בעניינינו. מאז שנת 2012 חלף די זמן כדי שבדיקה כזו הייתה נערכת (שהרי עשרות מיליוני

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

נח של קצבאות פטורות זרמו בשנים אלה לקופתה של המשיבה), אלא שעד הגשת התובענה בדיקה שכזו לא נערכה. תמונת דברים זו מחדדת את הבעייתיות שהייתה בהנחיות שהוציאה המשיבה, והיא מחזקת את הערכה כי אם התובענה הייתה מתבררת – יש סיכוי של ממש כי היא הייתה מוכרעת לטובת הקבוצה.

(2) התובענה הייצוגית היא דרך יעילה ומתאימה לביורר המחלוקת שבין הצדדים, שכן השאלות המתעוררות זהות לכלל חברי הקבוצה וההכרעה בהן אינה מושפעת באופן משמעותי מנתונים אישיים של מי מחברי הקבוצה. יתירה מזו, סכום התובענה עבור כל אחד מחברי הקבוצה הוא נמוך יחסית, ואף מטעם זה – מדובר במחלוקת אשר הליך תובענה ייצוגית מתאים והולם לביוררה. (3) ו- (4): התרשמתי כי קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בדרך הולמת ובתום לב.

55. האם הסדר הפשרה ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה?

אני סבור כי יש להשיב לשאלות אלה בחיוב. הסדר הפשרה התווה דרך באמצעותה יובא לידיעתם של הגמלאים אשר ככל הנראה זכאים להחזר מס, אודות זכאותם. דרך זו כוללת מלבד פרסום בעיתון בדבר ההסדר, משלוח שני מכתבים מאת המשיבה אל הגמלאים שאותרו ככאלה שיש סיכוי של ממש כי הם זכאים להחזר. המשיבה אף התחייבה במסגרת ההסדר, לפנות טלפונית אל מי שלא ישוב אליה, ולהביא את העניין לידיעתו. כמו כן הונגשו, במידת האפשר, הטפסים אותם נדרש מי שזכאי להחזר למלא, וכן הוצבו כלים שונים שנועדו לסייע בהגשת הבקשות (קו טלפון ייעודי וכן הונחו מחלוקות ההדרכה אצל המשיבה לסייע בעניין) ובהשבת המס שנגבה.

על אף שחלק מההצעות שהעליתי לפישוט נוסף של מנגנון ההשבה – לא אומצו על ידי המשיבה במסגרת הסדר הפשרה, הרי שבנסיבות העניין אני מוצא כי ההסדר ראוי ונכון לאשרו. בין השאר שקלתי את העובדה כי הגמלאים מטבעו של עולם הולכים ומזדקנים, ולכן יש אינטרס בזירוז ההליך ואף מטעם זה יש הצדקה לאשר את הסדר הפשרה – אשר כאמור נוקט במגוון דרכים כדי להביא את הדברים לידיעתם של הגמלאים, תוך נקיטה בפעולות אקטיביות מטעם המשיבה לשם כך.

אכן, ייתכן כי אם ההליך לא היה מסתיים בפשרה והיה מתנהל ההליך ומוכרע לטובת חברי הקבוצה, ניתן היה לאכוף את ההשבה בדרכים נוספות, אלא שבשים לב לאמור לעיל מצאתי כי בנסיבות העניין טוב ונכון יותר להביא לסיומה המוקדם יותר של המחלוקת – וכאמור בהסדר הפשרה, ולא להוסיף ולנהל את ההליך (תוך שקילת הוספת תובע ייצוגי) – מה שהיה מביא לעיכוב נוסף ואף היה כרוך בסיכון הקיים באופן טבעי ביחס לכל הליך משפטי שמוסיף ומתנהל (גם אם הסיכויים שהיה מוכרע לטובת המשיבה נראים בשלב זה נמוכים).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

56. לאור כל האמור לעיל ומהטעמים שפורטו, אני מוצא לקבל את בקשת הצדדים וליתן להסדר הפשרה תוקף של פסק דין.

קביעת גמול לתובע ושכר טרחה לב"כ

57. כפי שהודיעו הצדדים, לא עלה בידם להגיע להסכמות בעניין גמול לתובע ושכר טרחה לב"כ, והם הגישו בעניין זה את סיכומי טענותיהם. שני הצדדים האריכו בטענותיהם בעניינים אלה. עיינתי במלוא טענותיהם ולהלן תובא תמצית הדברים ועיקרם.

עיקרי טענות המבקש וב"כ:

58. המבקש סבור כי מתכונת ההשבה שנקבעה בהסדר הפשרה היא מיטבית, שכן במסגרתה המשיבה תנקוט בפעולות אקטיביות לאיתור הזכאים ולסיוע בהחזר המס. מעבר להשבה הצופה פני גבייה שנערכה בעבר, יש לזקוף לזכותו של המבקש אף את ההסדרה העתידית שהושגה כתוצאה ישירה מהתובענה. את הגמול ושכר הטרחה, יש לגזור מהערכה של הסכום שהשיג המבקש עבור חברי הקבוצה וכן לשקלל אף את משמעות ההישג במבט הצופה פני עתיד.

59. המבקש עמד על היקף ההשבה הניכר הנובע לשיטתו מהתובענה. לטענתו, חישוב סכום התפוקה שהשיגה התביעה, צריך לכלול שלושה רכיבים:

א. ההשבה בגין השנים 2016-2017 – השנתיים שקדמו להגשת התביעה: בהתאם לנתונים שסיפקה המשיבה וכפי שהודיעו הצדדים במסגרת הבקשה לאישור הסדר הפרשה, הסכום בשנים אלה עומד על כ-45.9 מיליון ₪. המשיבה אמנם טוענת כי מסכום זה ראוי לנטרל סך של כ-17 מיליון ₪ קצבאות פטורות ששילמה "עמיתים", ואשר לאור מכתב התשובה שנשלח לעמיתים כבר בשנת 2013 - אין לראות במשיבה אחראית לגביית מס זו, אלא שהמבקש חלוק על כך וכפי שפורט כבר לעיל – טוען כי יש לראות במשיבה את האחראית אף לגביית מס זו.

ב. השבה בגין השנים 2018-2019: במסגרת הגדרת הקבוצה, נכללו הגמלאים שפרשו החל משנת 2016 ועד למועד בו נכנסו לתוקף ההנחיות החדשות שפרסמה המשיבה בעקבות התובענה – בראשית שנת 2020. לאור זאת, יש לזקוף לזכות המבקש אף את ההשבה שתתבצע בגין השנים 2018-2019. המבקש ערך חישוב (קצר וללא פירוט והסבר נרחב, המבוסס בין השאר על הנחות בעניין גידול טבעי של מספר הפורשים), ומצא לטענתו כי מדובר בהשבה של כ-72 מיליון ₪.

ג. הישגי התובענה בגין השנים 2020-2021: הגשת התובענה הובילה לפרסום ההנחיות החדשות, ולכן חסכה גביית מס עתידית מקצבאות פטורות. לטענת המבקש, ראוי על כן לזקוף לזכותו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

השבה שוות-ערך לשנתיים, בגין חיסכון עתידי זה. באופן שמרני, כך לדבריו, מוכן המבקש לקחת בחשבון אף ביחס לשנים אלה, סך של כ- 72 מיליון ₪ (אותו סכום שיש לטענתו לייחס לשנים 2018-2019).

צירוף שלושת סכומים אלה יחדיו, ודאי כשהם מחושבים בתוספת ריבית והפרשי הצמדה, עולה על 200 מיליון ₪. בהתאם לפסיקה אליה הפנה המבקש [כגון: תנ"ג (מרכז) 10466-09-12 רמי אוסטרובסקי נ' חברת השקעות דיסקונט בע"מ (9.8.2015) (להלן: "עניין אוסטרובסקי"); תנ"ג-57303-09-16 גור צמח נ' טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ (29.12.2021) (להלן: "עניין צמח") – במסגרתו אומצו אמות המידה שנקבעו בעניין אוסטרובסקי], טוען הוא כי יש לחשב את הגמול ושכר הטרחה בשיעור מדורג מסכום ההשבה (כפי שפורט לדוגמה בעניין אוסטרובסקי). חישוב דירוג זה מוביל את המבקש לטעון כי יש לפסוק שכר טרחה וגמול בסך של כ- 22.85 מיליון ₪.

המבקש מציין כי גם אם יערך חישוב שמרני יותר, אשר יתבסס רק על הסכומים שצוינו על ידי הצדדים בהסדר הפשרה ביחס לשנים 2016-2017 (45.9 מיליון ₪, אשר בערכים ריאליים שווים לדבריו כיום כ- 56.4 מיליון ₪) – ונכפיל סכום זה בשלוש (כך שתילקח בחשבון אף השבה ביחס לשנים 2018-2021), נגיע לסך של 169.2 מיליון ₪. אם ניישם על סכום זה את המדרגות שנקבעו בעניין אוסטרובסקי, נגיע אל גמול ושכר טרחה בסך של 19.75 מיליון ₪.

60. המבקש מציין כי הקדים ופנה אל המשיבה קודם להגשת התובענה. המשיבה טוענת כי פניה זו לא כללה את כל העניינים העולים מהתובענה, המבקש מכחיש טענה זו ובכל מקרה מציין כי לאור ההלכה שנקבעה בדנ"מ 5519/15 יוסף אחמד יונס נ' מי הגליל תאגיד המים והביוב האזורי בע"מ (17.12.19) – דרישת הפנייה המוקדמת שוב אינה בעלת משמעות.

61. המבקש סבור כי היחס בין הגמול לתובע הייצוגי ושכר הטרחה לב"כ, צריך להיות כך שהגמול למבקש יעמוד על 5% מהסכום הכולל שייפסק, ואילו שכר הטרחה על 95% מהסכום הכולל שייפסק.

עיקרי טענות המשיבה:

62. המשיבה טענה כי לא צריך להיפסק גמול למבקש, וכי שכר הטרחה לב"כ צריך להיפסק על הצד הנמוך.

63. המשיבה שבה על טענתה כי לדעתה כלל לא קיימת עילה להגשת התובענה, שכן אין המדובר בגביית מס שלא כדין. כמו כן שבה המשיבה על טענתה כי למבקש לא קמה עילת תביעה אישית ביחס לכלל השנים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

64. בכל מקרה, ואף אם לא תתקבל טענת המשיבה וייקבע כי קמה כנגדה עילת תביעה לפי חוק התובענות הייצוגיות, אין כל מקום לקבוע את גובה הגמול ושכר הטרחה כפונקציה של סכום ההשבה. הטעם לכך נעוץ בעובדה כי המשיבה לא חלקה בשום שלב על זכותם הגמלאים לקבל החזר מס בגין הפטור הקבוע בסעיף 9א לפקודה. החזר כאמור ניתן לגמלאים אף קודם להגשת התובענה וללא קשר אליה.

65. אף אם לא תתקבל הטענה הקודמת, יש לנטרל מהסכום הנזקף לזכות המבקש, את הסכומים הנוגעים לפורשים הוותיקים בכלל, ואלה הנוגעים למקבלי הקצבה מעמיתים בפרט (וכל זאת בשל הטעמים שפורטו ונדונו לעיל בהרחבה והנוגעים לאופי ההנחיות שניתנו בעניין הפורשים הוותיקים). מתוך סך של כ- 45.9 מיליון ₪ שציינו הצדדים בהסדר הפשרה ביחס לשנים 2016-2017, סך של כ- 30.5 מיליון ₪ מיוחס לקצבה פטורה של פורשים ותיקים. מתוך הסך של כ- 30.5 מיליון ₪ אלה, כ- 17 מיליון ₪ הם סכומי קצבה פטורה שהועברו למשיבה על ידי "עמיתים".

יוצא אפוא כי לטענת המשיבה, הסכום המרכזי אותו יש לייחס לתובענה הוא זה המתייחס לפורשים החדשים, ואשר היקפו בשנים 2016-2017 עומד על כ- 15.4 מיליון ₪. בכל הנוגע לשנים הנוספות אליהן התייחס המבקש בטענותיו (2018-2021) טענה המשיבה כי חישובי המבקש לא מבוססים, אך לא הציעה כל הערכה אלטרנטיבית מטעמה.

66. המשיבה מנמיכה מאוד מהישגיה של התובענה ומפועלם של המבקש וב"כ. בכל הנוגע להשבה, הרי שכאמור לעיל – זו הייתה יכולה להיערך אף ללא התובענה, שכן המשיבה לא חלקה מעולם על הזכות להחזיר המס. אף במבט צופה פני עתיד, המשיבה סבורה כי מדובר בהסדרה טכנית גרידא והיא אף טוענת כי "לא ברור מהיכן המבקש שואב את המידע הנטען לפיו רק בשל התובענה דגן נדרשה המשיבה, בפעם הראשונה, לתקן את הנחיותיה".

כמו כן מציינת המשיבה כי שיפורים מסוימים שהוכנסו להסדר הפשרה לטובת חברי הקבוצה, לא נבעו מדרישות של המבקש אלא מהחלטות בית המשפט והדיון שזימן.

67. המשיבה מוסיפה ומציינת כי יחד עם תובענה ייצוגית זו הגיש ב"כ המבקש עוד שתי תובענות ייצוגיות מקבילות, העוסקות באותה פרשייה שלפנינו – מהיבטים שונים. תובענה אחת אשר הוגשה לבית הדין לעבודה בשמו של המבקש ובאמצעות ב"כ ואשר הוגשה בסמוך להגשת תובענה דגן – ת"צ 47126-03-18 שבתאי שבתי (שביט) נ' מדינת ישראל – משרד האוצר – מנהלת הגמלאות, אשר הוגשה כנגד מדינת ישראל בכובעה כמעסיק (להלן: "התובענה בבית הדין לעבודה"). תובענה שנייה, עליה לדברי המשיבה נודע לה רק לאחרונה, הוגשה ע"י ב"כ המבקש כנגד "עמיתים" וכנגד קרנות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

הפנסיה המנוהלות על-ידה – ת"צ (ת"א) 59884-12-20 שגב ואח' נ' עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות ואח' (להלן: "התובענה נגד עמיתים").

68. התובענה בבית הדין לעבודה הייתה ידועה למשיבה מלכתחילה. התובענה הוגשה סמוך לאחר הגשת התובענה כאן, והתובענה כאן צורפה כנספח לה. בתובענה בבית הדין לעבודה טען המבקש כי הנתבעת שם – בכובעה כמשלמת גמלאות לעובדי המדינה, נהגה ביחס מפלה בין גמלאיה. לחלק מהגמלאים – וביניהם לטענת המבקש מי מגמלאי המשיבה, ניתן הפטור הנוסף הקבוע בסעיף 9א לפקודה (ואשר בו כמובן עוסקת תובענה דנן) באופן אוטומטי וללא הצבת דרישות, ואילו מחלק אחר מהגמלאים נוכה מס במקור מהקצבה הפטורה בהתאם להנחיות המשיבה אשר נדונו בתובענה כאן. אדגיש כי לפניי לא הוצגו ראיות של ממש בעניין זה וכי טענת האפליה נדונה בתובענה שבבית הדין לעבודה והוא זה שלפתחו לבחון עניין מטריד זה. על אף שהנתבעת שם (בתובענה בבית הדין לעבודה) הכחישה בתוקף את טענת האפליה, הצדדים הגיעו להסדר פשרה. הסדר זה אשר לדרישתו הוצג לפניי, דומה במהותו להסדר כאן. הנתבעת (שם) התחייבה לפנות אל מקבלי הקצבאות ולהביא לידיעתן את זכותם לבקש החזרי מס מאת המשיבה. הוסכם שם בין הצדדים ואושר על ידי בית הדין לעבודה, כי פסק הדין שם יינתן רק לאחר שיינתן פסק הדין בתובענה כאן. עוד אוסיף כי כאשר ניתנה לצדדים האפשרות להתייחס לתובענה בבית הדין לעבודה וליחס בינה לבין התובענה כאן, המבקש לא שב על טענתו כאילו הקבוצה שהופלתה לטובה הייתה דווקא מקרב גמלאי המשיבה, ובכל מקרה הוא בחר שלא להציג לפניי כל ראיות של ממש בעניין זה.

התובענה נגד עמיתים הוגשה בסוף שנת 2020 והיא מציבה לדברי הצדדים את הטענה כי לאור מכתב התשובה לעמיתים משנת 2013 אשר הותיר בידי עמיתים את הרשות להעניק את הפטור ממס לקצבה המזכה כבר בשלב ניכוי המס במקור, פעלה עמיתים שלא כדין בכך שלא הביאה לידיעת הגמלאים אפשרות זו ולא בחרה לאורה שלא לנכות את המס.

69. בעניינן של שתי התובענות הנוספות הללו, העלתה המשיבה לאחרונה טענות, מכוון היא סבורה כי יש להקטין את שכר הטרחה שייפסק לטובת ב"כ המשיב. להלן אציג בקצרה טענות אלה, ואת התייחסות ב"כ המבקש אליהן:

א. התובענה בבית הדין לעבודה: ביום 22.3.22 העלתה לראשונה המשיבה את הטענה כי ישנה חפיפה בהיקף של 10%, בין חברי הקבוצה בתובענה כאן (הכוללים את כלל הגמלאים) לבין חברי הקבוצה בתובענה בבית הדין לעבודה (הכוללים רק את גמלאי "מנהלת הגמלאות" – הנתבעת שם). לאור זאת טענה המשיבה כי אין לפסוק גמול ושכר טרחה בתביעה כאן, בגין גמלאי "מנהלת הגמלאות", שכן בגין אלה צפויים המשיב וב"כ לקבל את שכרם בתובענה בבית הדין לעבודה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

למבקש ניתנה זכות תגובה לטענת המשיבה ובתגובתו העלה שתי טענות עיקריות: ראשית – כי מדובר בהרחבת חזית אסורה, ושנית – כי המקום להעלות טענה זו (אם בכלל) יהיה במסגרת הדיון בבית הדין לעבודה, שם הוסכם כי יינתן פסק הדין לאחר פסק הדין כאן ושם תעלה השאלה האם התובענה שם הניבה לחברי הקבוצה תפוקה נוספת המצדיקה קביעת גמול ושכר טרחה אף במסגרת התובענה בבית הדין לעבודה.

ב. **התובענה נגד עמיתים:** ביום 15.2.22 ובהשלמת טיעון שהוגשה ביום 8.3.22, טענה המשיבה כי טענות ב"כ המבקש בתובענה שהגיש בעניין עמיתים, עומדות בסתירה לטענותיו כאן. בעוד שבתובענה דידן, בכל הנוגע לפורשים הוותיקים, טען ב"כ המבקש כי ההנחיות שהוציאה המשיבה בעניינים (בתשובתה במכתב לעמיתים ובלוח העזר 2016) לוקות בחסר, הרי שבתובענה בעניין עמיתים טוען ב"כ המבקש כי היה על עמיתים לפעול בהתאם להנחיות ברורות אלה. המשיבה סבורה כי מדובר בטענות סותרות וכי יש בסתירה זו ללמד כי לא נפל פגם בהנחיותיה בעניין הפורשים הוותיקים, ובכל מקרה – כי אין לקחת קבוצה זו בחשבון בעת קביעת הגמול ושכר הטרחה.

בתגובה שהגיש טען המבקש כי אין ממש בטענות המשיבה. בתמצית, סבור הוא כי אכן נפל פגם חמור בהנחיות שהוציאה בשעתו המשיבה אף ביחס לפורשים הוותיקים, אלא שלצד זה הוא סבור כי היה על עמיתים לפעול באופן שונה מהאופן בו פעלה. ב"כ המבקש הבהיר כי אף בתובענה נגד עמיתים הוסכם להמתין למתן פסק הדין בתובענה כאן, ולבחון האם יש בו כדי להשפיע על התובענה שם. בכל מקרה, הפסיקה בהליך כאן היא זו שעשויה אולי להשפיע על ההליך בעניין עמיתים (וכמובן – איני מביע עמדה בעניין זה), ולא ההיפך.

70. מכל הטעמים האמורים לעיל, המשיבה סבורה כי יש להעמיד את שכר הטרחה של ב"כ המבקש על סכום נמוך בלבד, ולא לפסוק כל גמול למבקש.

דיון והכרעה:

71. בסעיף 22 לחוק נקבע לעניין גמול לתובע המייצג, בין השאר כדלקמן:

- (א) הכריע בית המשפט בתובענה הייצוגית, כולה או חלקה, לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, לרבות בדרך של אישור הסדר פשרה, יורה על תשלום גמול לתובע המייצג, בהתחשב בשיקולים כאמור בסעיף קטן (ב), אלא אם כן מצא, מטעמים מיוחדים שיירשמו, שהדבר אינו מוצדק בנסיבות הענין.
- (ב) בקביעת שיעור הגמול יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

- (1) הטרחה שטרחה התובע המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה, בפרט אם הסעד המבוקש בתובענה הוא סעד הצהרתי;
- (2) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;
- (3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית.
- בסעיף 23 לחוק נקבע לעניין שכר טרחה ב"כ מייצג, בין השאר כדלקמן:
- (א) בית המשפט יקבע את שכר הטרחה של בא הכוח המייצג בעד הטיפול בתובענה הייצוגית, לרבות בבקשה לאישור; בא הכוח המייצג לא יקבל שכר טרחה בסכום העולה על הסכום שקבע בית המשפט כאמור.
- (ב) בקביעת שיעור שכר הטרחה של בא כוח מייצג לפי סעיף קטן (א), יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:
- (1) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;
- (2) מורכבות ההליך, הטרחה שטרחה בא הכוח המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה, וכן ההוצאות שהוציא לשם כך;
- (3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית;
- (4) האופן שבו ניהל בא הכוח המייצג את ההליך;
- (5) הפער שבין הסעדים הנבצעים בבקשה לאישור לבין הסעדים שפסק בית המשפט בתובענה הייצוגית.

השיקולים שצריכים להילקח בחשבון כוללים אפוא מגוון שיקולים, ובניהם – כמפורט לעיל וכפי שנקבע בפסיקה - שיקולי התשומה שהושקעה בתובענה, התפוקה שהניבה התובענה, ושיקולי הכוונה ציבורית. עוד אוסיף כי בתביעות ייצוגיות שעניינן בסעד כספי, ובכלל זה בתביעת השבה נגד רשות, יש ככלל לאמץ את שיטת האחוזים לקביעת שכר הטרחה של העו"ד המייצג נראו לדוגמה: ע"א 2046/10 עזבון המנוח שמש נ' דן רייכרט (23.5.2012); ת"צ 21638-11-16 רותם כרמי נ' עיריית רחובות (20.6.2021); עניין אוסטרובסקי ועניין צמח. אלא שכפי שהודגש בפסיקה, יישום המבחנים השונים צריך להיעשות בשים לב לנסיבות המקרה, ולכך אפנה.

72. אין בידי לקבל את טענות מי מהצדדים באופן מלא. אני סבור כי לתביעה זו הישגים חשובים מאוד, אך מרכזם שונה מזה שהדגיש המבקש. הישגיה של תביעה זו בולטים יותר כאשר אנו צופים פני עתיד, אך מעט פחות כאשר אנו צופים פני עבר. אבאר את עמדתי ואת האופן שיש בה כדי להשליך על קביעת הגמול ושכר הטרחה ועל טענות שהעלו הצדדים.

73. מבט צופה פני עבר: התובענה כאן ייחודית במובן זה, שעלה אמנם בידי המבקש להצביע על פעולה של גביית מס שלא כדין – אותו יש להשיב לחברי הקבוצה, אולם עסקינן במס אותו מראש ועוד קודם להגשת התובענה, מוכנה הייתה המשיבה להשיב. השבת מס זה, במתכונת אליה הגיעו הצדדים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

במסגרת הסדר הפשרה, אינה שונה באופן מהותי ממה שהייתה המשיבה נכונה לעשות אף קודם להגשת התובענה – שהרי מעולם לא חלקה על תחולתו של הפטור הקבוע בסעיף 9א לפקודה. אכן, יש לזקוף לזכות המבקש את המנגנון שנקבע בהסדר הפשרה, במסגרתו המשיבה פועלת באופן אקטיבי לאיתור הזכאים להחזר ומסייעת בהשבת המס שנגבה מהקצבאות הפטורות – ויש לכך חשיבות רבה, אלא שמעבר לכך – הרי שמדובר במנגנון השבה הקיים בפקודת מס הכנסה אף בלאו הכי. כדי לחשב את גובה ההחזר, יש להציג את הנתונים האישיים של כל נישום המבקש החזר, ועל אף הקלות מסוימות שהושגו, הרי שמנגנון ההחזר אינו שונה כאמור באופן מהותי מזה הקיים בפקודה בלאו הכי – ולכך הסכים המבקש.

לאור זאת, אין המצב בתביעה זו דומה כלל למקרה בו הייתה המשיבה גובה מס שלשיטתה צריך להישאר בידה, ומכוח תובענה ייצוגית הייתה נאלצת להכיר בכך שמדובר בגבייה שלא כדין ולכן להשיבו.

מטעם זה, איני סבור כי יש לקבל את טענות המבקש כאילו תביעתו הובילה להשבה של סכומי העתק שהוא מציין. השבה זו, ככל שאכן תמומש בידי הזכאים לכך – והדבר תלוי במידה רבה בהיענותם לפניית המשיבה, כלל לא הייתה שנויה במחלוקת אף קודם להגשת התובענה. אכן, פועלו של המבקש בקידום השבה זו חשוב – ויש לתגמלו על כך, אך כאמור לעיל, אין היא (ההשבה) דומה כלל למצב בו המבקש היה משיג לנישומים החזרי מס בסכום דומה, אשר קודם לתביעתו כלל לא היו זכאים לקבלם.

לאור זאת ועל אף הפסיקה לפיה יש לחשב את הגמול ושכר הטרחה כפונקציה של גובה ההחזר המושג, אני סבור כי לא על מקרה כגון זה נקבעו הדברים. איני מוצא אפוא כי יש מקום לפסוק את הסכומים הגבוהים שביקשו המבקש וב"כ.

74. מבט צופה פני עתיד: התובענה השיגה הישג רב חשיבות, בהביאה לכך שהמשיבה שינתה את הנחיותיה מכאן ולהבא. בעקבות התובענה פרסמה המשיבה חוזר חדש, בו למעשה אומצו טענות המבקש. חוזר זה משפיע הן על פורשים ותיקים והן על פורשים חדשים. לגבי פורשים ותיקים – לא עוד הנחיה עמומה, אשר הביאה בפועל לכך שנוכה מס במקור מקצבה פטורה של פורשים רבים (לטענת המשיבה, רק בשנים 2016-2017 – בסך של כ- 30.5 מיליון ₪!). ולגבי פורשים חדשים – כאן לא יכולה להיות כלל מחלוקת כי בזכות התובענה הם יוכלו לקבל את הפטור שהעניק להם המחוקק, מבלי שתוצב לפתחם דרישה בדמות קבלת אישור מראש מאת פקיד השומה. המשיבה לא חלקה על כך שמדובר בסך בגובה של עשרות מיליוני שקלים, אשר במקום להגשים את תכלית החקיקה ולהגיע כדת וכדין לכיסם של גמלאים רבים, מצא את מקומו הלא ראוי אצל אוצר המדינה. אלמלא התובענה, יש להניח כי המצב העגום שהתגלה בתביעה – בו קצבאות פטורות ממס אינן מגיעות לידי הזכאים להן אלא נותרות בידי המשיבה – מבלי שהיא עושה דבר כדי להשיב כספים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

אלה לבעליהם, היה נותר על כנו. הכנסה בהיקף כספי ניכר שביקש המחוקק לפטור ממס, הייתה ממשיכה בפועל להתמסות – כפי שהעלתה התובענה וכפי שהודתה למעשה המשיבה כי כך אירע. המחוקק יכול לחוקק חוקי מס שתכליתם חשובה, אלא שבכך אין די ויש לבחון כיצד הם מיושמים בפועל. תיקון 190 לפקודה ביקש לעודד חיסכון פנסיוני ולהטיב עם פלח אוכלוסיה מתבגר ומזדקן, אשר לא אחת מצוי בתקופה המציבה לפתחו קשיים ואתגרים. אלא שאין די בכוונת המחוקק ואף לא די בחקיקתה עלי חוק. יש לבחון כיצד הדברים מיושמים בפועל. תביעה חשובה זו לימדה על כך שהצבת דרישת סף שלא היה בה צורך, הובילה בפועל לכך שרכיב חשוב מתיקון החקיקה, בפועל לא יושם, שכן הפטור הנוסף שקבע המחוקק לא הגיע לייעדו אלא הועבר למשיבה ונותר בכיסה.

הכנסה שקובע המחוקק כי היא פטורה ממס, אין למסות. ההכרה בזכות הקניין מחייבת לנהוג בהכנסה פטורה בזהירות, ולא להציב בפני מימוש הפטור חסמים שאין בהם צורך ואין להם הצדקה. אף לא דאגה פטרנליסטית שמטרתה לוודא כי הנישום מודע לכל זכויותיו, אינה יכולה להצדיק מיסוי הכנסה פטורה. עוד אוסיף, כי במדינה שערכיה יהודיים ודמוקרטיים, ראוי לנהוג בזהירות יתירה שעה שעסקינן בהכנסה פטורה ממס של פלח אוכלוסיה שאינו בשיא כוחו התעסוקתי, ולוודא שלא שוללים ממנו פטור ממס שקבע המחוקק – ביחס להכנסה שמקורה מיגיע כפיו בשנות עבודתו. התובענה השיגה אפוא הישג רב חשיבות, בעיקר כאשר אנו צופים פני עתיד. יש מקום להניח כי בזכות התובענה, עשרות מיליוני נח יגיעו בעתיד כחוק לידיהם של גמלאים – כפי שקבע המחוקק בתיקון 190 לפקודה. יש אינטרס ציבורי ברור לעודד תביעות ייצוגיות מסוג זה, אשר תועלתה התבררה כרבה.

75. איני מקבל את טענת המשיבה כי אין לפסוק כל גמול למבקש. מצאתי כי למבקש יש עילת תביעה אישית ביחס לאחת השנים, וכאמור לעיל – ניתן אף היה להמשיך ולנהל את התובענה תוך צירוף תובעים נוספים שהוצעו על ידי המבקש. המבקש לקח על עצמו סיכון בעת הגשת התובענה, והתובענה כאמור הביאה תועלת רבה לחברי הקבוצה, שהרי עד להגשתה לא פעלה המשיבה להשבת הכספים שגבתה ובזכותה הפסיקה המשיבה את הגביה בה נקטה והיא פועלת באופן אקטיבי להשבת המס שנגבה – במתכונת שנקבעה בהסדר הפשרה. כמו כן וכמפורט לעיל, אני סבור כי חשיבותה הציבורית של התובענה רבה ותועלתה במבט צופה עתיד ניכרת.

76. אני סבור כי יש לפסוק לטובת ב"כ המבקש שכר טרחה משמעותי. לא אשוב על דברים שנאמרו לעיל, אודות התועלת שהניבה התביעה לחברי הקבוצה ועל חשיבותה הציבורית הרבה. אוסיף עוד כי מדובר במטריה משפטית מורכבת למדי, אשר לא רבים בקיאים בה. התביעה נוהלה כנדרש ואין פער משמעותי בין הסעד שהתבקש לזה שבסופו של דבר נקבע (וזאת אף בהתחשב בכך שהערכת הסכומים נעשתה מלכתחילה בעת הגשת התובענה על סמך הערכות, אשר מטיבן לא היו יכולות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

להיות מדויקות, שכן המידע מצוי בעיקר אצל המשיבה והיא זו שבסופו של דבר סיפקה את המידע (שנדרש).

77. איני מוצא לתת משקל של ממש לטענות שהעלתה המשיבה ביחס לתובענות הייצוגיות הנוספות שהוגשו, התובענה בבית הדין לעבודה והתובענה נגד עמיתים. מקובלים עליי בעניינין של תובענות אלה, הטענות שהעלה ב"כ המבקש. בקצרה, מדובר בתובענות אשר בין הצדדים להן נקבע כי יש להמתין לפסק הדין בתובענה זו. אין אפוא מקום לכרסם כבר כעת בשכר טרחה שייקבע לטובת ב"כ המבקש, על סמך שכר טרחה עתידי שיכול ואולי ייפסק בתובענות האחרות. בכל הנוגע לטענות המשיב ביחס לטענות סותרות שהעלה ב"כ המבקש כאן ובתובענה בעניינין עמיתים, הרי שלצורך העניינין כאן, מקובל עליי ההסבר שהעלה ב"כ המשיב ולפיו הטענות לא בהכרח סותרות, שכן ייתכן כי המבקש ימצא פגם בהנחיות שהנחתה המשיבה בשעתו את משלמי הקצבאות לפורשים הוותיקים, ובה בעת יטען כי לנוכח הנחיות האלה מצופה היה מעמיתים ומשלמי קצבאות אחרים לנהוג בדרך שונה מזו שבה נהגו (לדוגמה, יביאו את הדברים באופן ברור יותר לידיעת הגמלאים וכיוצא ב"טענות מסוג זה). אדגיש כי הטענות בעניינין זה הועלו בפניי בקצרה ואיני מתיימר לקבוע בהן מסמרות, ובית המשפט הדין בתובענות אלה הוא שייבחן את הדברים. לאור כל האמור ובשים לב לכך שלא מצאתי לפסוק גמול ושכר טרחה כאחוז מסכום ההשבה, איני מוצא אפוא את הטענות שהעלתה המשיבה בעניינים אלה ככאלה המצדיקים הפחתה בגמול ובשכר הטרחה שייקבעו.

78. לצד זאת, אני מוצא לשקול לטובת המשיבה את העובדה כי לא המתינה עד לתום בירור התובענה, ולאחר שני קדמי משפט נאותה לקבל את עיקרי הדברים ולפרסם את ההנחיה החדשה למשלמי הקצבאות. כתוצאה מכך יש מקום להניח כי החל מ-1.1.2020, גמלאים רבים יותר זוכים ליהנות מהפטור שקבע המחוקק.

79. מקובלים עליי דברים שטענה המשיבה אודות מידת הזהירות והמתנינות שיש לנקוט, שעה שמשייתים הוצאות בתובענות ייצוגיות על המשיבה, אשר כספה הוא בסופו של חשבון כספו של הציבור. אלא שלצד זאת וכאמור לעיל, חשיבות פועלה הציבורי של המשיבה מחייב כי אף פעילות חשובה זו תשתפר ותשתבח בעזרת הכלי החשוב של תובענות ייצוגיות – באמצעות עידוד ותמרוץ הגשת תובענות ייצוגיות נכונות וטובות, לרווחת הציבור ותועלתו. יש אפוא צורך לאזן בין שני ערכים חשובים אלה – הגנת הקופה הציבורית מחד ועידוד תובענות נכונות מאידך. איזון זה יימצא לדעתי בקביעת גמול ושכר טרחה הולמים, אך כאלה שאינם מופרזים – והכל בהתאם לנסיבות התובענה בה מדובר וכמפורט לעיל.

80. לאור כל האמור לעיל, נקבע כדלקמן:

א. הגמול למבקש יעמוד על סך של 100,000 ₪.

ב. שכר הטרחה של ב"כ המבקש יעמוד על מיליון ₪.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37086-03-18 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

לסכומים החבים במע"מ, תוסיף המשיבה מע"מ כדין.

סוף דבר

81. אני מאשר את הסכם הפשרה שבין הצדדים, ונותן לו תוקף של פסק דין.
82. **הקבוצה היא:** כל גמלאי שהגיע ל"גיל הזכאות" ואשר משולמת לו מ-24 החודשים שקדמו להגשת הבקשה ועד למועד תחילת תוקפן של ההנחיות החדשות - ביום 1.1.2020, "קצבה מזכה" יחידה והגמלאי לא ביקש להוון את קצבתו המזכה לאחר ה-1.1.12 ו/או לא ערך "קיבוע זכויות" באמצעות טופס 161ד, ומשלם הקצבה ניכה מהקצבה מס במקור מבלי להתחשב בפטור הנוסף.
- המבקש הוא שבתאי שבתי (שביט), ובא כוחו הוא עוה"ד עדי ליבוביץ.
- עילות התביעה המנויות בתובענה הן:** עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חובה חקוקה; רשלנות ומצג שווא רשלני; הטעייה וניהול משא ומתן שלא בתום לב וקיום חוזה שלא בתום לב.
- הסעדים שנתבעו הם כדלקמן:**
- א. להורות לנתבעת להשיב לחברי הקבוצה את כל הכספים שאותם גבתה הנתבעת שלא כדין, כפי שנטען בתביעה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק.
- ב. להצהיר כי הגבייה המתוארת בתביעה נעשתה על ידי הנתבעת שלא כדין.
83. **הגמול למבקש יעמוד על סך של 100,000 ₪ ושכר הטרחה לב"כ יעמוד על 1,000,000 ₪,** בתוספת מע"מ כדין. הגמול למבקש ישולם תוך 30 ימים מהיום, ואילו שכר הטרחה לב"כ ישולם באופן הבא:
- א. מחצית משכר הטרחה תשולם תוך 30 ימים מהיום.
- ב. המחצית השנייה של שכר הטרחה תשולם תוך 30 ימים לאחר שתינתן החלטה נוספת בעקבות הדיווח שיגישו הצדדים, כפי שיפורט בהמשך.
- המבקש וב"כ נדרשים לפקח על ביצוע הסדר הפשרה.
84. הצדדים באמצעות המשיבה יגישו לאישורי עד ליום 12.5.22 נוסח של מודעה בדבר אישור הסדר הפשרה. המודעה תפורסם על ידי המשיבה ועל חשבונה, תוך 10 ימים מיום אישור הנוסח, בשני עיתונים יומיים רבי תפוצה, באותיות שגודלן לא יפחת מ-3 מ"מ. במודעה תהא הפנייה לאתר המשיבה, לפירוט הסדר הפשרה וההסדר יפורסם באתר למשך פרק זמן של שנה.
85. עד ליום 15.6.22 תגיש המשיבה הודעה ובה תפרט אודות מספר מכתבי התזכורת ששלחה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 18-03-37086 שביט נ' מדינת ישראל-רשות המסים בישראל

תיק חיצוני:

עד ליום 20.9.22 תגיש המשיבה הודעה מפורטת אשר תכלול פירוט אודות יישום שלבי הסדר הפשרה, ובכלל זה, פירוט אודות מספר המכתבים שנשלחו, מספר שיחות הטלפון שנעשו וכן אודות החזרי המס שבוצעו עד אותו מועד.
ב"כ המבקש יבדוק כי הדברים נערכו בהתאם להסדר הפשרה ויודיע על כך לבית המשפט.

86. המזכירות תואיל לשלוח עותק מפסק הדין למנהל בתי המשפט, לשם רישומו בפנקס התובענות הייצוגיות.

87. תז"פ למעקב לימים 15.5.22, 16.6.22 ו- 21.9.22.

ניתן היום, כ"ו ניסן תשפ"ב, 27 אפריל 2022, בהעדר הצדדים.

אבי גורמן, שופט